

Ціна 2.50 дол.

НОВІ ДНІ

• NOWI DNI •

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

Vol. XXXIX

СІЧЕНЬ — 1988 — JANUARY

№ 455

NOWI DNI

A Ukrainian Monthly published every month
except August by the Nowi Dni Co. Ltd.
in Toronto, Ont., Canada

NOWI DNI

P.O.Box 400, Stn „D“
TORONTO, ONT., CANADA
M6P 3J9

Editor-in-Chief: M. Dalney
Business manager: M. W. Gawa
Advertising representative: A. Horhota

Second Class Mail Registration Number 1668
International Standard Serial Number ISSN 0048-1017

1 YEAR SUBSCRIPTION — РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА:

CANADA: \$22.00 Can. dol.
U.S.A.: \$20.00 US dol.

OVERSEAS — ЗАОКЕАНСЬКІ КРАЇНИ
\$20.00 US. or equivalent
Avio — \$40.00 American or equivalent

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

AUSTRALIA — АВСТРАЛІЯ:

Mr. Z. Steciuk, 10 Bates Court
Jacana 3047, Vic. Australia
Mr. A. Komar, 62 Cullford Ave.,
Klemzig 5087, S.A. Australia

GR. BRITAIN — ВЕЛ. БРИТАНІЯ:

Mr. A. Bondarenko, 78 Kensington Park Rd.
London W. 11, England

U.S.A. — СПОЛ. ШТ. АМЕРИКИ:

Чікаго і околиці:
Mr. D. Hrushetsky, 2635 Spruce Street
River Grove, Ill. 60171, USA

Філадельфія і околиці:

Mr. S. Jewsevskyj, 420 Woodhaven Place,
Philadelphia, Pa. 19116, USA

Бостон і околиці:

Mrs. L. Dijak, 115 Connel Dr.
Stoughton, Mass., 02072, USA

CANADA — КАНАДА:

Тандер Бей:

Mr. P. Swyrydenko, 133 Bethune Street
Thunder Bay "F", Ont. P7C 2G4

Засновник і редактор 1950-1969 П. К. Волиняк

Видає Спілка „НОВІ ДНІ“ з обм. відповіальністю

Мар'ян Дальний — головний редактор
Редколегія: Іл. Бондарчук, Тоня Горохович, Василь
Гришко, Дмитро Кислиця, Олексій Коновал.

Адміністратор — Михайло В. Гава

Оголошення — Ада Горгота

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

П. Тичина, Гр. Бостонський, І. Лобода — ВІРШІ	1
Лев Яцкевич — ПАРАДОКСИ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ	1
Г. Бердо — САМВИДАВНА ЗБІРКА ПОЕЗІЙ ПЕТРА ПАЛІЯ	3
Петро Палій — ІЗ САМВИДАВНОЇ ЗБІРКИ ПОЕЗІЙ	4
Євген Гаран — ЛИСТ ДО МАТЕРИ	6
Т. Ігнатів — ЗВУЧИТЬ МУЗИКА МИРОСЛАВА СКОРИКА	7
Ю. Мошинський — ДУМКИ ПРО МИСТЕЦТВО (Скульптура)	9
В. Сабаль — ЖОВТНЕВА РЕВОЛЮЦІЯ, СТАЛІНІЗМ, А ЩО ДАЛІ?	10
Я. Тудорковецька — ЩО Я ХОТИЛА Б ВІД ПАПИ ПАВЛА II.	14
М. Дальний — МРІЯ, ЯКА СТАЄ ДІЙСНІСТЮ	17
Ю. Мовчан — 80-ЛІТТЯ НАРОДЖЕННЯ І. БАГРЯНОГО	23
Ю. Гривняк — МИКОЛА НЕВРЛИЙ	25
Богдан Бойчук — СНОВИДНИЙ КАЛЕЙДОСКОП	26
Я. Масляк — НОВА СЕНСАЦІЙНА КНИЖКА	28
Ілля Демиденко — ЧОМУ ТРЕБА ВИДАТИ ТВОРИ ДРАГОМАНОВА	29
Ф. Миколаєнко — МАТРИМОНІЯЛЬНЕ	30
Українсько-Бразилійська Центральна Репрезентація, Микола Ценко, Оксана Бризгун-Соколик — ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ	32

На першій сторінці обкладинки: **Культурний Центр
св. Володимира в Оаквіл.** Фасадний і боковий вид.
Архітект Л. Лебединський. Фото: П. Шкурка.

- Передруки і переклади дозволені за поданням джерела. ● Статті з поданими іменами авторів не конче висловлюють погляди редакції. ● Незамовлених матеріалів редакція не повертає. ● Редакція не відповідає за зміст платних оголошень і застерігає собі право виправлюти мову і скорочувати надіслані матеріали.

Література, наука, мистецтво, суспільне життя

Павло ТИЧИНА

ПАМ'ЯТІ ТРИДЦЯТИ

*На Аскольдовій Могилі
Поховали їх —
Тридцять мучнів українців,
Славних, молодих.*

*На Аскольдовій Могилі
Український цвіт! —
По кривавій по дорозі
Нам іти у світ.*

*На кого посміла знятись
Зрадницька рука?
Квітне сонце, — грає вітер
І Дніпро ріка...*

*На кого завзяває воїн?
Боже покарай!
Понад все вони любили
Свій коханий край.*

*Вмерли в Новім Заповіті
З славою святих.
На Аскольдовій Могилі
Поховали їх.*

Гр. БОСТОНСЬКИЙ

БАТЬКІВЩИНІ

*Золотиста земля мене щиро носила,
Рідна мати моя дала душу мені...
Ой летіли роки і ширшали крила,
Болі серця росли в голубій стороні.
Переходжу краї — малі та великі країни,
У змаганні тяжкім вже півсвіта пройшов...
Ти далека і близька, моя Україно,
Таку рідину, як ти, ще ніде не знайшов.
Нехай спиниться час, сонцем вкриються ночі,
Я до тебе звертаюсь — хай слухає світ...
Бачу, в небі розквітли писання пророчі,
Чую Тарасів гримить „Заповіт“!
Голубом хочу до тебе летіти,
Нивам вклонитись, берізки обніять...
Ти не забула нас — ми твої діти,
Ти ж наша мука, і ти благодать.*

ПАРАДОКСИ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

Мігель Сервантес, автор безсмертного роману „Дон Кіхот“, не мав мабуть уявлення про те, скільки послідовників матиме герой його славного роману та що одим із них буде українська еміграція.

Ми боремося так, як він, майже 40 років, з вітряками наших уявних ворогів, не знаючи про те, що наші справжні вороги заховані глибоко в надрах наших душ.

Ми боремося ратищами фраз, мечами парадоксів та шаблями демагогії, а здебільшого тупцюємо на місці, з головами, зверненими в минуле.

І тому ми не бачимо, що світ навколо нас докорінно змінився, що виросло нове покоління, з новими та кращими ідеями за наші, які вже давно повинні прийти нам на зміну. Але ми — „незамінні“!

Ми зуживаємо багато друкарської фарби, політичної жовчі та одержимої завзятості на здійснення єдності, забиваючи про те, що та єдність стала дійсністю вже багато років тому, з тією хвилиною, коли всі українські партії, без уваги на їх територіальну принадлежність і віровизнання, виявили бажання мати свободну та від нікого незалежну українську державу. Чи може бути краща єдність? Звичайно, до здобуття такої вільної та суверенної України існує багато шляхів та доріг, вибір яких залежить від особливих обставин, практичних можливостей та політичної кон'юнктури.

А тепер запитаймося прямо: що собою, під сучасну пору, являє українська політична еміграція та кудою вона прямує?

Це постійна метушня, сповнена з'їздів, конгресів, конференцій, конвенцій, панелів, протестів та бенкетів, насищена патріотичною реторикою, сліпою завзятістю та нетерпимістю до інакодумачих, що, у висліді, доводить до нашої поляризації, відчуження наших дітей від українства та повільного самознищення.

Розбиті політично, релігійно та територіально, ми проводимо в своїх гетто „велику“ політику, засновану на наших мріях та бажаннях, політику неспівмірну до наших сил, засобів і впливів, політику несумісну з дійсністю.

На наших таких очах, еміграційне українство повілі завмирає. А завмирає воно тому, що в добі космічних полетів, атомної енергії та компютерів, українська культура писанок, шараварів та варени-

Тяжко без неніки, печаль за братами...
В гарячих серцях ми колишем тебе,
Україно, всміхнися, знедолена мамо,
Наша втіха і щастя мое голубе!

20.7.87

I. ЛОБОДА

МИКОЛІ ПОНЕДІЛКОВІ

Так боляче, так сумно, друже мій,
Між хмаросягів ждати „Зорепаду“,
А степ манить і кличе буревій,
У снах — сестра, а на порозі — мами.

„Рятуйте Душу“!.. молили земляків,
(Завмер іскристий сміх під копитом Легаса)
Симфонія розтерзаних степів
Гримить тривожно над вершиною Парнаса!..

Невіриться... Невже Тебе нема?..
(Ой, оніміють у Канаді наші залі!..)
Творив Ти й мучивсь. Знати не дарма
Усмішками цвіли Херсонські рідні далі...

Потиснути не вспів твою, Миколо, руку.
Земне скінчилось — Вічне почалось.
Так страшно холодно лежати у Бавнібруку...
Тепліш на Байковім — так, бач, не довелось!..

СЛ. ПАМ'ЯТИ АНТОНІНИ ЛИТВІНЕНКО

Така, мов килим, осінь. Золотом палають
Дерева в парку. Росяні куці
І квіти вмились ранком — дня чекають...
Ще день, чи два — накриють їх дощі.

Чудова осінь! Сонце знову гріє,
Гаптує листям скатерть накривати столи...
Оцей вітрець-пустун дощу таки навіє,
Бач, капосний, як шарпає клинові листки!

Вам, мамо, холодно. Ходімо. Вітер віє...
(Воно в цей час-так близько до біди!..)
Ба, ні. В красі оцій душа моя радіє,
Бадьорить старість. Навіть легше йти.

І... усміхнулась. Молодість згадала:
Село, плакучі верби, Гадяч і Сулу...
Моя Полтавщина... (беззвучно заридала)
Прийми мою любов, тоску мою, журбу...

У грудях — знову біль... (не треба сліз, дитинко!..)
А де ж подівся батько, унуки і рідня?..
Я так втомилася, Боже... Спочину лиши хвилину...
Померкл ратом світло. З-під ніг втікла земля...

Вересень 1987
Binniger.

ків залишається далеко позаду розвитку світової культури.

Проте, один з найбільших недоліків нашої еміграції — невміння бачити дійсність у її правдивому світлі та відрізнити речі великих від малих, дійсні від уявних, прагматичні від ефемерних. Але це не вина цілої еміграції, а її провідників. І тут доходимо до стрижня справи, до однієї з багатьох причин нашої бездержавності, яка, мовляв, була спричинена татарськими наїздами та відсутністю природних границь. В дійсності, вона була спричинена браком великих українських лідерів, таких, як Олівер Кромвел в Англії, Магатма Ганді в Індії, Каміло Бенсо Кавур та Джузеппе Гарібальді в Італії чи Джордж Вашінгтон у США.

Великі провідники мусять мати дар далекобачення та всецілу піддержку свого народу. На жаль, ми українці, поряд наших великих прикмет, любимо критикувати кожного, хто виріс на голову понад нами та стягати його за ноги в болото. У висліді замість справжніх лідерів, ми маємо випадкових людей, метою яких у багатьох випадках є не добро громади і рація України, але заспокоєння своїх ьласних персональних амбіцій чи політичних амбіцій своїх партій.

На мою думку, найважливіші два завдання, що стоять перед еміграцією — ширення правди про Україну друкованим словом та задержання української свідомості в молодім поколінні.

Колись, ще перед першою світовою війною, коли на Великій Україні „на всіх язиках все мовчало“, тягар навантаження цих обов'язків лежав на плечах Галичини, сьогодні цей обов'язок перекинувло Провидіння на плечі української еміграції, яка мусить дбати не тільки про активізацію української проблеми у вільному світі, але й про відсіч українофобій пропаганді наших уявних і справжніх ворогів та про задержання національної ідентичності нашого молодого покоління.

Якщо б сказати чужинцеві, що українська діяспора має три Наукові академії, українську енциклопедію, п'ять дослідних наукових центрів, три або чотири музеї, два щоденники, дванадцять тижневиків, шістнадцять місячників і квартальників, товариства українських письменників, журналістів, лікарів, інженерів, бібліотекарів, три інституції для розподілу літературних нагород, але немає ні одного справжнього видавництва книжок, він напевно в те не повірив би. Сумне, але правдиве!

І це діється в тому часі, коли ми живемо в найбагатшій країні світу, коли на Україні проходить безпощадна ліквідація українського друкованого та говореного слова, коли наше старше покоління (між ними залишки науковців), на наших таки очах, вмирає, а молодше асимілюється та постепенно віходить від громади: чи це не парадокс нашої еміграційної дійсності.

Цей еміграційний парадокс не цвіте, проте, самотньо на бунтарських стелях наших душ, з ним бо перекликаються його щирі друзі — релігійний фанатизм, безкомпромісна нетерпимість та згадане

САМВИДАВНА ЗБІРКА ПОЕЗІЙ ПЕТРА ПАЛІЯ

Петро Палій був студентом журналістики Київського університету. Цей факультет у другій половині 50-х років був під хвилюванням Симоненкового поетичного слова. Симоненко закінчив Київський університет у 1957 році. Палій був, мабуть, останнім студентом на журналістиці, що продовжував це хвилювання до кінця 50-х років, або інакше кажучи, не вміщався в офіційні рамки навчання. Про нього говорили, що він є талановитий поет, але не працює над собою. Петро дійсно не належав до тих, що вивчають наполегливо традицію, йому життя підсувало враження і тим він притягав студентську авдиторію навіть інших факультетів.

Життєрадісність Петра не співпадала з його здоров'ям, він був калікою. Не пам'ятаю, яка хвороба його зламала. Ходив він на власних ногах, але вони йому не служили, він з трудом переставляв їх з місця на місце, писав обома руками, заклиннюючи ручку між безвладними схрещеними пальцями. Цей образ вражав і це, мабуть, було причиною деякої поблажливості органів безпеки до його несубордінованих слів. Він сам скопив це так:

Прописаний в Святошині,
У центрі проживаю.
Ніякого відношення
До органів не маю!

Петро Палій був сином Поділля, любив свою землю, любив теж і Карпати. В нашій кімнаті жив ще один студент, якому в дитинстві граната відривала ногу, деякі пальці на руках і взагалі покалічилася; ходив на милиці, писав і малював трьома кістями, які йому залишилися з пальців правої руки. А взагалі серед студентів було багато калік з війни. Їх приміщували в найближчому до університету гуртожитку, колишньому будинку Михайлівського Золотоверхого монастиря на Володимирській Гірці. Коли Петро заходив до нашої кімнати, починалася життєстверджуюча розмова. Він завжди був усміхнений і любив жартувати. Як щось не виходило нашому співжителеві, він йому казав: ти ка-

---

вже на початку політичне донкіхотство.

Всі вони розгортають свою діяльність в ім'я добра та самостійності поневоленої України. Але, як сказав Іван Франко в однім із своїх політичних есеїв: „всяка самостійність не там, де більше крику, а там, де більше самостійної та розумної праці“.

Тому найвижчий час припинити наші дітвацькі чвари та гомеричні бої за „переорані межі“, поряд із публікацією книжок, з прізвищами уявних колаборантів, бо це доводить тільки до самознищення української субстанції та витрати енергії й грошей так дуже потрібних сьогодні для вагомих потреб загальноукраїнської справи.

Лев Яцкевич

ліко нещасна, хоч сам був куди більшою калікою. Наш співжитель теж був з жартівливих і відповідав менш більш так: Ти, Петре, кинь ці наївні вірші писати, бо цим Україні мало прислужишся. Я вже вилікувався з цього, беруся за організування студентського театру, вступай до нашого театру, ми шукаємо таких типів, як ти.

Петро Палій тоді зложив самвидавну збірку віршів, яка була переписана на машинці і ми всі дістали по примірнику. Цей примірник я зберіг донині, бо він є частиною моого київського життя.

Одного разу Петро спитав нас: Ви вмієте співати „Ще не вмерла...“? Ми заспівали. Це було зареєстроване органами безпеки. Ми довідалися про те, коли нашого співжителя органи переслухували на другий рік цілу ніч і пригадали йому, що в кімнаті ми, то значить і він, співали „Ще не вмерла Україна“. Його вина була в тому, що він не зголосив цей факт органам, хоч тут не було його вини, бо він сприйняв гімн, як пісню, щойно таємна міліція звернула йому увагу на vagу цієї пісні. Під впливом співання Петро написав вірш:

Лине пісня солов'їна
По землі моїй, —
Ще не вмерла Україна,
Ще не вмер Палій.

Будем жити, працювати,
Ворога доб'єм.
Буде Петъка ще співати
В лузі солов'єм.

Про життя нове сучасне,
Про міста й поля.
Гей не вмре і не погасне
Слава Палія.

Він написав спочатку „Будем жити, панувати“, але для збірки змінив слово „панувати“ на „працювати“, мабуть, рахуючись з тим, що вірш може попасті в руки КГБ. Вірш однак, на мою думку, не дійшов до кагебістів.

Палієві надруковували книжку поезій „Пісня з Карпат“, він став членом Спілки Письменників України. Звичайно вступали до Спілки після другої збірки, але йому дав рекомендацію такий авторитет, як Володимир Сосюра, який часто зустрічався з поетичною молоддю на щиріх і фахових розмовах.

Діставши гонорар за книжку віршів, Петро зажив трохи краще, між іншим купив собі черевики на рипучих підошвах. За рік черевики перестали рипіти. Петро зложив „Гімн моїм порваним черевикам“:

Мої модельні хромаки,
Я любувався вашим блиском,
Коли робив на всі боки
По тротуарах злу розписку¹.

І рік з тих пір часу пройшов
А з вас нічого не зсталось —
Нема рипучих підошов,
Не знаю, де краса дівалась.

О, хромаки, я вас люблю,
Я вас по-старому кохаю.

І про одне лише молю —
Не розноситься ви докраю,
О, хромаки...

Це є його рефлексія над життям.

Петро почав працювати в якійсь редакції літературним редактором чи що. Запам'яталося це мені тому, що одного разу він приніс „віршик“, який прислали в редакцію:

Я жовтня манюня
і в мене є тепер
капеерес мамуня
і батько есересер.

Петро бідкався: і спробуй відповісти, що це не поезія, коли тут і КПРС і СРСР. В цьому відбився образ життя під диктатурою апаратчиків, де спеціялісти бояться висловити правду, щоб не наразитися партійним примітивам. Так воно є в кожній ділянці народного життя під диктатурою московських бюрократів. Без вільного голосу спеціялістів довели вони народ до економічної катастрофи.

Пізніше я ще раз зустрівся з Петром, коли він виїжджав в Івано-Франківськ, (він казав: в Карпати) і попросив мене нести речі на вокзал. Тоді передав мені моєму „Дівоча доля“. Як склалася далі доля Палія, — не знаю. Думаю, що його творчі можливості ще розвинулися, але я не бачив ніколи загадки про нього в „Літературній Україні“, чи якомусь іншому літературному журналі.

Крізь його молодечі вірші пробиває сум, породжений слабким здоров'ям, але звучить у нього передовсім вітальний бунт проти поневірянь, яких зазнає **наша мова в Україні** від зросійщеного міщанства. В його поезіях нема ні краплин національної втоми, а навпаки, відчувається наступальний марш нашої мови на склонізовані міста.

Пропонуємо дещо з його рукописної збірки з 1958 року.

Гнат Бердо

Розписка — прописання в місті, яке дуже трудно здійснити для сільської молоді.

OVER
30
YEARS OF
SERVICE

ПОНАД
30
РОКІВ
ПОСЛУГ

КУПНО, ПРОДАЖ та ОЦІНКИ РЕАЛЬНОСТЕЙ
R. CHOLKAN & CO. LTD., REALTOR

Real estate — Appraisals

ЦЕНТРАЛЬНЕ БЮРО:

527 Bloor St. W., Toronto, Ont., M5S 1Y5 (416) 532-4404

OTHER BRANCHES:

2336 Bloor St. W., Toronto, Ont., M6S 1P3 763-5555

5302 Dundas St. W., Etobicoke, Ont., M1B 1B2 236-2666

Main St., Port Sydney, Ont., P0B 1L0 (705) 385-2983

Петро ПАЛІЙ

ПРО СТОЛИЧНУ ДАМУ І ТІТКУ З МОЗОЛЯМИ

Може ви не повірите, друзі,
В мене ж серце — на десять шматків,
Що у нас, у Радянськім Союзі,
Ще трапляються типи такі.

Не працюють, не відають спраги,
Не вмишаються потом рясним,
А живуть за рахунок трудяги
Ще й сміються, сміються над ним.

...Йшов трамвай на Подол із вокзалу.
Я вам, тітко, не син і не зять.
Тільки ж слова ви їй не сказали,
А мені захотілось сказати.

А мені захотілось тій дамі...
Бо від сорому блід я й горів —
В мене мати також з мозолями,
З мозолями, без крашеніх брів.

То невже ж ти б, реклами столична,
Насміхалась їй над нею, невже ж?
Ти й до сонця на полі незвична
І у місті без діла живеш.

В тебе тільки й турбот — перукарні,
Магазини та мод ательє.

А побігла б хоч раз до свинарні
Під дощем, що на голову ллє!

Або ж нічку б одну не діспала,
Пообідати не встигла б хоч раз.
В гастрономі — я знаю і сало,
Й української булки запас...

Тільки хто ж ти усе препровадив
І здобув у якому труї?

Може твій чоловік товстозадий,
Що калимить на ниві й воді?

Чуєш ти, розрекламнена фейо,
В тітки чин і заслуги свої.

То чому ж ти смієшся над нею,
То чому ж дорікаєш її?

Що торкнула тебе ненароком,
Та хіба ж це її в тім вина,
Та хіба ж це вона розторопа,
Та хіба ж спекулянтка вона??!

Ex, та що там ще довго казати
І на вітер пускати слівця —
Ну хіба комунізм будувати
З отакими, як дама ота?!

**

Окиянився я, окиянивсь,
Називають столичним мене.
Та життєвих невдач — океани,
Хоч повітря кругом весняне.

I тому я буваю п'яним,
I тому невесло житъ.

*Окиянився я, окиянивсь —
Тільки серцем зозтався мужик...*

**

*O, де мої п'яtnадцять літ
I де колишня безтурботність?
Дивлюсь по-іншому на світ
I бачу в нім свою самотність.
A я ж у ньому навмання
По тротуарах йду щодня...
Не жду на ласку, на привіт...
O, де ж мої п'яtnадцять літ?*

**

*Один у тому тільки зміст,
Хоч форми три у змісті —
Що я пісняр і журналіст,
Я житець в столичному місті.
Росту поетом вшир і вглиб,
Вже й віршів книжку видав.
Усе гаразд було б, коли б
Квартиру дав Давидов!*

ПІСНЯ ПРО ПАЛІЯ

*З Карпат до Паміру
Гей, чутки ідуть —
Палію квартиру
В Києві дають...
Слава рознеслася
По усій землі,
Доліта до Марса
В голубій імлі.

A по Україні
знову новина —
В Палія вже нині
Молода жона.
Хай тріщать ялиці,
Хай туман пливе...
Як в раю, в столиці
Сам Палій живе!
I радіють друзі
За того Петра,
Шо не спить у лузі
Чи коло Дніпра.
Ta усе питаютъ,
Як, мовляв, діла?
Він відповідає —
Нема ні кола.*

(Записано в м. Києві з уст народних)

**

*Прописаний в Святошині,
У центрі проживаю.
Ніякого відношення
До органів не маю!
Bo я не запорошений
Ділами хуліганськими,*

*Bo я законнороджений
Громадянин радянський!
Нехай-бо знають всюди,
Облишивши секрети,
Що я іду на люди
Пройдисвітом-поетом...
Не буду членом Спілки,
Не буду знаменитим —
A питиму горілку
З народом працьовитим!
Писати буду нишком
Вірші про людські муки
Не гірші від Малишка,
I кращі від Підсухи!
Життя вклонюся чесно
Із Музою розпишусь...
Не стану, ні, Шевченком —
A Палієм залишусь!*

ЗРАДНИКОВІ

*A звідки, скажи-но, прибув ти
I що ти, скажи, за цабе,
Що тут — в українському гурті
Царем уважаєш себе?!*
*Що тут — в українській родині
Осів, як гриміла війна,
В моїй прописавсь Україні,
Як в муках стогнала вона...
Як ішов українець в атаки,
Кидався під танк у вогонь,
Як там розкривавленім маком
Облилося серце його...
A десь по розвалинах диких
Бродили дружина і син,
Чекали з походів великих
Того, хто в них був лиши один.
Давно одгриміли гармати,
Давно одпалали бої.
Хотів би сьогодні я знати
Про справи минулі твої.
За що це дружина солдата
В підвалі при битім горбі,
За що це чотири кімнати
У Києві дали тобі?!*
*За що ти на світі пануєш,
Міністра відвідуєш сам...
За те, що „на п'ять“ спекулюєш
I ділиш калим пополам?!*

**

*Печаль, печаль в моєму серці,
A я дивлюся вдалечінь —
Повішавсь місяць на смереці,
Мені ж нема на чім...*

**

*Ти пішла десь стежками далекими,
Я поїхав в карпатські краї.
І мені у краях у смерекових
Сняться очі циганські твої...*

*Сниться — ходиш веселими кроками,
Й прокинувсь — лиши гори і я...
І пливе над лугами широкими
Недоспівана пісня моя.*

*To до сонця злетить, то притишиться
У зеленім кленовім гаю.
На вершині смерічка колишиться —
Я в смерічці тебе впізнаю...*

**

*Тумани, тумани, тумани з низин
І я між туманами тільки один,
І я між туманами — згублений я,
І вся затуманена юність моя...
Тумани, тумани, тумани в житті,
Тумани, тумани кругом на путі,
Тумани, тумани з гірських підошов —
В туманах загублено щастя й любов...
В туманах загублений спів слов'я...
В туманах загублена радість моя...*

ЛИСТ ДО МАТЕРІ

(Євгеніка)

Вчора **машина часу** прибула в мезозойську еру. Нас було десять: дев'ять присуджених на заслання і я — водій. Мої інструкції — залишити всіх там, а самому повернутися з машиною.

Ми запаркували на горбочку, з якого бачили мальовничу морську затоку і близькі гори.

Уже з самого початку мене бентежила загадкова рухливість ґрунту. Здавалося він колишиться під ногами, наче диші. Але довго дивуватися не прийшлося. Ми опрітямилися, коли побачили, що сидимо на спині заснуного динозавра.

— Рятуйся, хто може! — пролунав розплачливий крик.

Як розсипані яблука, наші пасажири покотилися вниз по хребту. А досягши землі, драпонули в напрямку гір.

Тільки знайшовши скованку в горах, я зідхнув з полегшенням і згадав про машину. Із скелястого виступу було видно, що велетенська потвора вже прокинулася і підняла голову.

— Поламає мені транспорт! Розчавить своїми слонячими ногами! — повторював я у відчай. — Доведеться, доживати віку в доісторичному оточенні...

Динозавр підсунувся до найближчої калюжі, припав до неї вустами і висушив її до dna. Потім подивився набряклими, червоними очима навколо. Таку невтолиму спрагу я спостерігав лише в міні-страті внутрішніх справ.

Всередині печери засланці розвели вогонь і тепер замріяними очима дивилися як язики полум'я лижуть порожнечу.

Наступного дня раненько я вирядився на розшуки машини. Декілька осіб пішли зі мною за компанію.

Навколо по розлогій долині буйним ростом розкинувся мезозойський ліс. Звичайно не флора цієї ери полонить увагу науковців, а фавна. Що і є помилкою динозаврових розмірів. Тільки достатні харчі могли дозволити тваринам осягнути такого росту. Це тобі не колгоспна шкуринка чорного хліба, а розкішне оточення!

Я й раніше студіював мезозойську рослинність. А тепер її розмаїтність і багатство справили на мене могутнє враження.

У лісі часто і густо стрічалися дерева, вкриті фруктами й горіхами. Пригадую одне. Його плоди мали запах, смак і навіть вигляд шинки. Ми його так і назвали шинковим. Під деревом якісь звірі лішили огризки. Висновок — шинка була юстивною.

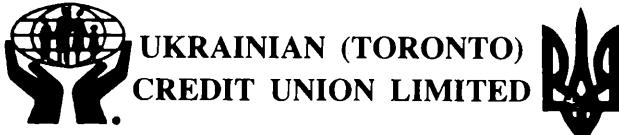
В іншому місці ми наскочили на плоди, які нагадували італійські равіолі. Тільки більшого розміру, отже — українські вареники. Цілі зарослі. Начинка одного дерева смакувала на сир. Другого — на м'ясо. А третього — на вишні з цукром.

УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА СПІЛКА В ТОРОНТО

НАШЕ ЗАВДАННЯ

ДОПОМАГАТИ ВАМ І ВАШІЙ РОДИНІ, НАШІЙ ГРОМАДІ
ТА ПІДДЕРЖУВАТИ УКРАЇНСЬКУ КУЛЬТУРУ

Поцікавтеся всіма нашими послугами

295 College Street, Toronto	922-1402
2397 Bloor St. W., Toronto	762-6961
3635 Cawthra Rd., Mississauga	272-0468
225 The East Mall, Etobicoke	233-1254

INQUIRE ABOUT ALL OUR SERVICES

На південних схилах стояв чагарник з червоними плодами. Ти, мамо, пригадуєш оті неїстивні фрукти в Алжирі? Торбочки, що густими рядами звисали з гілок. Тут ми побачили щось подібне. Але цілком придатне для людського споживання. Ще попереднього вечора ми мали нагоду спостерігати, як динозаври пожирали ці плоди тоннами.

Заохочені їхнім прикладом, ми й собі покуштували рідину в червоних торбочках. І зразу ж піднялися на дусі. Повеселішли. Це було вино. Якість рівне найкращому бургундському.

Дорога мамо, за два дні перебування в мезо-зойській ері я заснував нову теорію про динозаврів. Ці доistorичні громадяни вимерли не в наслідок світового катаклізу, а від алкоголізу!

Нарешті ми знайшли те, що шукали. Машина була цілком справною.

На той час я вже зжився із своїми пасажирами. Потоваришував з ними. Шкода було мені покидати їх одних серед диких звірів. Отож, всупереч всім інструкціям і вказівкам я запропонував людям місце в машині на поворот додому.

— Дякуємо за ваш добрий намір, Йоганне! — відповів один. — В Советський Союз нас не затягнеш ні налигачем, ні бульдозером, ані машиною часу.

А другий підсумував:

— Краще жити з динозаврами, як з держимордами.

МИСТЕЦТВО І МУЗИКА:

ЗВУЧИТЬ МУЗИКА МИРОСЛАВА СКОРИКА

Прозвучали заключні акорди нового твору Мирослава Скорика — концерту для віолончелі з оркестрою... Зразу в Колонному залі ім. Миколи Лисенка Київської філармонії запанувала тиша, а відтак зірвався шквал аплодисментів, вигуків „браво“, „біс“. Слухачі довго не відпускали зі сцени автора і виконавців — заслужену артистку України Марію Чайковську та симфонічну оркестру під керівництвом артиста Федора Глушченка.

Прем'єра перевершила усі сподівання автора і виконавців, що, безумовно, є найвищою нагородою і щастям для композитора, який віддає кожному творові частку свого життя, свого серця.

Концерт для віолончелі з оркестрою — масштабне, симфонічне полотно, сповнене різких контрастів, гостродраматичних колізій, де напружено-тривожним, драматичним музичним образом простиють піднесено-ліричні. Партия віолончелі дозволяє трактувати цей твір як пристрасний монолог-сповідь. Це схильований голос нашого сучасника, який розповідає про своє сокровенне, безпосередньо звертається до кращих сторін нашого ества, утверджує своїм твором високогуманістичні

**Complete
Home
Comfort!**

- Автоматична, контролювана комп'ютером доставка
- 24 години, 7 днів тижнево радіодиспетчерська обслуга
- Продаж і обслуга домашнього огрівального устаткування
- Обслуговуємо Торонто, Ошаву і околиці

SIPCO OIL LIMITED

83 Six Point Road, Toronto M8Z 2X3,

Tel: 232-2262

183 Bloor Street East, Oshawa L1H 3M3

Tel: 728-5138

SIPCO
Sales & Leasing
Limited

Заким купити чи найняти авто
— потелефонуйте на число:
232-0557 і покличте

Андрія Стасіва або Тараса Корда.

83 Six Point Road, Toronto, Ontario, Canada M8Z 2X3

- Повна обслуга винайму особових і вантажних авт
- Корпоративні й індивідуальні пляні, дистосовані до Ваших потреб
- Короткі й довготривалі реченці, від 6 до 60 місяців
- Винайм автомобілів усіх марок і моделів — крайових і закордонних
- Дуже конкурентні ціни — гуртова знижка для Вас!

Мироslav Скорик

ідеали добра, любови і краси.

Концерт для віолончелі з оркестрою можна назвати етапним твором в творчій біографії талановитого композитора. За цей твір в 1987 році Мироslавові Скорику була присуджена Державна премія ім. Тараса Шевченка.

Естетичне, як і громадянське кредо митця почало викристалізуватися рано, ще в роки навчання. Мироslав був винятково допитливим і працездатним студентом, який завжди відзначався самостійністю думки і творчих пошуків.

В 1960 році він закінчив композиторський та історично-теоретичний факультет Львівської консерваторії.

Своїм випускним твором, кантатою „Весна“, на слова Івана Франка, який далеко переріс рамки дипломної роботи, молодий музикант заявив про себе як композитор обдарований і самобутній. Цей твір багато в чому визначив дальший творчий шлях Мироslава, його прагнення органічно поєднати досягнення української музичної класики, багаті джерела народної творчості зі світовими здобутками музики ХХ століття.

Скорик надзвичайно тонко відбирає і застосовує в своїх творах характерні особливості народної пісні і танцю. Часто звертається композитор до коломийки, характерних наспівів сопілки-флюрки, трембіти. Про це свідчать такі твори М. Скорика, як „Гуцульський триптих“, „Карпатський концерт“ для оркестри, фортепіанний цикл „В Карпатах“ та інші.

Привертають увагу його „Три весільні пісні“ для голосу з оркестрою. „Відібрани мною пісні, — підкреслює композитор, — супроводжують частину весільного обряду — коли наречена прощається з своїм домом... Мене привабив настрій цих пісень, стан тривожного очікування невідомого. Народні мелодії я прагнув оформити, скрупами виражальними засобами“...

Мироslав Скорик не раз звертався до кращих зразків української поезії і літератури. У вокальному циклі на слова Тараса Шевченка композитор виявився тонким інтерпретатором поезії Великого

Кобзаря. Поезія Івана Франка надихнула його на створення поеми-балету „Каменярі“. А скільки лірики, барвистості, надхнення в його музиці до кінофільму „Тіні забутих предків“ за повістю Михайла Коцюбинського.

Авторський доробок М. Скорика надзвичайно багатий і різноманітний. Тут твори, в яких піднесено і лунко співає він славу рідному народові, його силі, нескореності. Це — кантати „Весна“ та „Людина“ за поезією литовського поета Е. Межелайтіса.

Вдаються Скорикові і вишукані, строго графічні „Партити“ для оркестри і „Партити“ для фортепіано, і музика до драматичних спектаклів, кінофільмів, мультофільмів, і життєрадісна музична комедія, і чарівний дитячий мюзикл-казка, і естрадні пісні та п'єси.

Багато часу й енергії віддає Мироslав Скорик надзвичайно копіткій редакторській роботі, повертаючи до життя твори інших композиторів. Він розшифрував та відредактував унікальний середньовічний збірник „Львівська лютнева табулятура XVI ст.“, здійснив редакцію „Юнацької симфонії“ Миколи Лисенка, відновив незакінчену оперу Миколи Леонтовича „На русалчин великден“.

Мироslав Скорик — глибокий і серйозний науковець, кандидат мистецтвознавства, автор фундаментальних теоретичних праць з проблем сучасної музики. Він винятково чуйний і вимогливий педагог, професор катедри композиції Київської консерваторії, який підготував до самостійної творчости багатьох талановитих композиторів.

Тамара Ігнатів

Купуйте продукти в наших вигідних крамницях

SWANSEA IGA SUPERMARKET

П. Божик і С. Станько — власники

2295 Bloor St. W.
1094 St. Clair Ave W.
1304 King St. W.
Toronto, Ont.

МИСТЕЦЬКІ ВИРОБИ
в крамниці

TRYPILLIA ARTS SHOP

також

QUALITY ONE HOUR PHOTO LABS

якісну обслугу дає Іван Геречка

2285 Bloor Street W. Tel. 766-0113

Toronto, Ontario M6S 1P1

СКУЛЬПТУРА

Скульптура — це найбільш конкретна форма мистецтва, будучи тривимірним способом представлення предмету. Тому, що скульптура має „тіло“, її тяжче виробити й кошт її стаєвищим. Тому саме скульптура є менш популярною ніж малюнок або рисунок.

Але представляючи предмет трьома вимірами скульптура себе обмежує, головно в елімінуванню ілюзії, що являється основою образотворчого мистецтва. Краєвид, повітря та рослинність при наймні частинно є еліміновані й найбільшим зацікавленням стає людська або тваринна форма з її красою та експресією.

Здавалося б, що можна просто зробити відліток з особи. Теоретично цим способом можна було дістати точну репліку особи, яку мистець хоче відтворити у скульптурі. Відліток буде мати точні розміри та всі атрибути, але часто буде навіть тяжко розпізнати ту людину. Бо мистецтво не є точне передання форми, але вражіння, яке ми дістаємо від мистецької речі. Уживаючи ці вражіння, переробляючи їх у наші думки, додаючи емоції і духовість, ми створюємо новий образ, котрий є образом нашого розуміння. І цей образ є багато близчим до предмету ніж відліток самого предмету.

Є два головні підходи до скульптури, які походять від матеріалу, який ми вживамо. Перший є скульптурний, — різьблення матеріалу, каменю або дерева. У цій формі мистець має концепт у своїй уяві і він вирізує доти, доки не звільнить предмет з маси матеріалу. Друга форма полягає в моделюванні. Мистець у цім випадку додає або відирає матеріал (переважно глина або віск) по своєму бажанню.

Моделювання є менш обмежуюче ніж скульптура. Мистець може легко направити помилку, коли в скульптурі, головно з каменю, помилки побільшості є ненаправними.

Моделювання через якість матеріалу надається також до вияву драматичності рухів і виразу обличчя, що часто-густо є не можливим передати у каменю або дереві.

У скульптурі матеріал відіграє багато більшу роль як у малюнку чи рисунку. Коли в малюнку матеріал уживається тільки до передання ілюзії, то в скульптурі матеріал є об'єктом нашого спостережання.

Якраз через це модерна скульптура є більше критикованою. Модерний малюнок ілюзією, яку ми дістаємо через колір, для багатьох стає декоративним пано. Він не потребує представляти якусь ідею чи предмет. Його кольори мусять тільки грati з кольорами віконних фіранок або меблів. Ми перестаємо бачити малюнок, а бачимо лише гру кольорів.

У скульптурі насамперед ми бачимо матеріал. Якщо скульптура є конгломератом різних кавал-

ків, підібраних на смітнику, то для спостерігача вона й виглядає як сміття. Тут потрібно дуже багато інтелектуального, а не візуального відчування, щоб зрозуміти такого роду скульптуру.

Світло відіграє велику роль у скульптурі. Ріжні матеріали вбирають або випромінюють світло у ріжній способі. Світлом ми бачимо форму і вираз, дістаємо враження, яке мистець хотів нам передати. Для мистця, який виконує скульптуру є дуже важливим пам'ятати про джерело світла. Мистець завжди мусить знати де його скульптура буде поставлена. Буде там одно джерело світла чи більше. Чи можна огляdatи скульптуру тільки спереду чи зі всіх сторін.

У минулому мистець, дістаючи замовлення, міг легко відповісти на ці всі питання освітлення і місця скульптури.

На жаль, мистець в теперішні часи працює наперед, з надією колись комусь продати свій твір. Освітлення і місце не є відомі мистцеві і невідповідна установка може негативно вплинути на вартисть його праці.

Часто люди дискутують про мистецтво та розділюють різні його роди на різні рівні; сперечаються чи малюнок стоїть вище за скульптуру, чи скульптура стоїть вище за малюнок. Ці дискусії доводять до безсенсорних розмов основаних тільки на бажанні сперечатись. Скульптура має зовсім іншу мету і місце у мистецтві. Вона стоїть рядом з малюнком, а не нижче чи вище. Разом з малюнком, поезією та музикою, скульптура впливає на людство поліпшуючи його, залишає відбиток на історії його культури.

Юрій Мошинський

ДО УВАГИ ПЕРЕДПЛАТИНИКІВ

ПРИГАДУЄМО ВСІМ ПЕРЕДПЛАТИНИКАМ, що від липня 1987 року річна передплата „Нових днів“ виносить у Канаді 22 кан. дол., а в США та інших країнах 20 Амер. доларів або їх рівновартість. Річна передплата авіопоштою виносить 40 Амер. доларів.

ПОШТА ВИМАГАЄ, щоб ви були передплатниками, а не післяплатниками. тому дуже просимо всіх передплатників часто перевіряти на вашій адресі дату до якої заплачена ваша передплата і своєчасно її відновляти!

КОЛИ ЗАМОВЛЯЄТЕ ДОДАТКОВІ ЖУРНАЛИ ЧИ КНИЖКИ ЗАВЖДИ ДОЛУЧАЙТЕ \$2.00 НА ОПАКОВКУ Й ОПЛАТУ ПОШТИ.

НА АКТУАЛЬНІ ТЕМИ

Віктор САБАЛЬ

ЖОВТНЕВА РЕВОЛЮЦІЯ — СТАЛІНІЗМ — А ЩО ДАЛІ?

(Проблематика суспільної перебудови в СРСР)

I

Професор Абель Аганбегян, директор Економічного відділу Академії наук у Москві, головний економічний дорадник Горбачова, заявив в інтер'ю у Франкфурті (вересень 1987), що результати перебудови будуть видні щойно в 90-их роках. Нині продуктивність праці радянської економіки виносить тільки 40% американської (продуктивність праці залежить від ступеня технічного устаткування знарядь виробництва та якості праці, при чому грає тут ролю передусім фаховий вишкіл, досконалість у виконанні трудових завдань, зберігання технічного знаряддя та його раціональне використання тощо, а щойно потім трудова дисципліна). Академік Аганбегян сказав, що застій економіки в СРСР був спричинений недоліками і помилками 70-их та початку 80-их років (період зросту загальної корупції та суспільної деморалізації за Брежнєва — В.С.). Зараз, на думку академіка, найважливішим завданням є піднести життєвий рівень населення, що є й головною ціллю горбачівської перебудови. Він вказав теж на труднощі у здійсненні цього завдання. В країні діють три суспільні групи, що більш-менш одверто ставляться проти політики перебудови: 1) частина адміністративного апарату, 2) керівники підприємств, 3) членні дармоїди і паразити.

Ці три суспільні групи побоюються, що вони втратять свої привілеї, коли б перебудова увінчалася успіхом. Вони не хочуть втратити свого панівного становища в суспільстві. Це відноситься особливо до представників першої групи, що звички „управляти з контор влади“.

Західні знавці радянської економіки обчислили, що приблизно два мільйони функціонерів тільки самого плянуваного апарату займається „управлінням“ економіки. Звичайно, це тільки частина потужного бюрократичного апарату, котрий є результатом і функцією загальної централізації. На думку Аганбегяна, більш проблематичний є спротив другої групи — керівників підприємств: „...вони звички тільки виконувати накази згори, не хочуть брати на себе обов'язку й відповідальності за свої дії в системі усамостійнених підприємств (мова про новий закон про підприємства, що входить в силу з 1-го січня 1988 р. — Ред.), ... також маревом стала для них постанова, що в будучині керівництво підприємств буде вибиратися трудовим колективом... До третьої суспільної групи належать теж маси населення, вони вичікують, бо ще

не певні чия візьме“ („Зіддойче Цайтунг“, 18. 09. 1987).

В інтер'ю з кореспондентом німецького тижневика „Ді Цайт“ (18.09.1987) заявив Аганбегян таке: „...Наша економічна система основана на методах наказу, вона постала в період крайньо важкої ситуації під час індустріалізації нашої країни при кінці 20-их та початку 30-их років. Ми мусили вийти з нашого відсталого положення через технічну революцію“. (Це дуже дипломатичне окреслення насильної кривавої колективізації та приспішеної індустріалізації, особливо в період двох перших п'ятирічок — В.С.) „...Але вже в половині 50-их років було нам ясно, що економічна система, основана на наказах, гальмувала розвиток. В роках 1979-1982 заіснував цілковитий економічний застій, у результаті якого знизився життєвий рівень населення... В минулому керманичі політики прямо не знали про що вони говорять, якщо йшлося про економіку, напр., Брежнєв був неспроможний правильно висловити терміни зі сфери господарки. Теж його соратники не були фахівцями.“

Просто не хочеться вірити, щоб такий ігнорант міг удержанатися при владі майже 20 років! Але це не випадок, це був альянс з номенклатурою: номенклатурники могли тепер спокійно зажити, використати свої впливи для особистої наживи, закріпити свої панівні позиції для себе, своєї родини та своїх численних кумів.

На питання, що є властиво ядром постанов про економічні реформи, Аганбегян відповів: „...найважливіше завдання — це переміна адміністративних на економічні методи господарювання. Досі підприємство починало продукцію після одержання замовлення згори, з міністерства. Це замовлення визначало скільки продукувати та висоту коштів продукції. В будучині підприємство буде одержувати замовлення від консументів (ринкові відносини — В.С.). Сирівці і технічне устаткування буде забезпечене через терговельні зв'язки з гуртівнями. Вже в 1990 році приблизно 60% потреб підприємства матеріального і технічного порядку буде задоволено дорогою торгівлі. Існуватимуть ринкові ціни за умовою підприємства з гуртівнею. Підприємство працюватиме в системі чотирьох „С“ — самоуправа, самозабезпечення, самофінансування, самостійність. У цій системі держава не відповідає за результати праці підприємства, а підприємство не має зобов'язань перед державою (крім податків — В.С.)“.

Аганбегян вказав теж на різницю між спробами реформ 1965 р. та сьогодні: „...В 1965 р. не було жодних змін у політичній сфері, сьогодні проходять зміни не лише в економіці, але й у всьому суспільному житті, напр., перебудова в ідеологічній сфері зайшла вже куди даліше чим в економіці... Тодішні реформи були реформами згори, їх переводили адміністративними методами, сьогоднішні реформи є теж згори, але рівночасно ми втягаємо в процес перебудови маси працюючих, саме через систему самоуправління. Ми є такої думки, що

саме демократизація є головним мотором перебудови, теж у сфері економіки“.

Про потребу демократизації говорив теж Горбачов у розмові з групою визначних французьких туристів у Москві 29. 9. 1987 р. („...без демократії і гласності перебудова не увінчується успіхом“), про потребу, а то й необхідність демократизації говорить він майже в усіх своїх промовах і деклараціях.

II

Треба підкреслити, що ні Горбачов, ні його соратники не дали однак досі точного визначення, що має являти собою ця демократизація, які її форми, який зміст. Ці питання важливі, бо ж на 27-му з'їзді КПРС Горбачов говорив і про збільшену ролю партії в перебудові. Радянську ж монопартійність і домінантну роль комуністичної партії в усіх галузях життя аж ніяк не можна погодити з принципами демократії. Монопратійність і демократія — несумісні. Демократія, незалежно від її форми, означає систему, в якій сувереном є народ, що висловлює свою волю безпосередньо або через обраних представників. У передових капіталістичних країнах демократія пройшла довжезний шлях еволюції. Та й ця еволюція ще незавершена, до ідеального стану ще далеко. Парламентарна демократія в тих країнах марканта тим, що дає можливість економічно могутнім суспільним групам впливати на рішення парламентів куди більше ніж її мають народні маси, народ. Все ж таки, вона є куди кращою формою організації суспільства, ніж та чи інша диктатура. Оцінюючи парламентарну систему, треба однак сказати, що досі ця система запевнювала домінуюче становище добре зорганізованим фінансово сильним групам у їхній боротьбі за групові чи класові інтереси й саме тому не була спроможна розв'язати проблему масового безробіття і забезпечити народові справедливий соціальний лад. Тільки в країнах з добре зорганізованими профспілками, а альянсі з соціал-демократичними партіями були заведені справедливі соціальні закони. Їх вплив на політичні, еконо-

мічні й законодавчі рішення балансував ірраціональну погоню монополій за зисками і дав свій вклад у справедливий розподіл національного доходу, зміцнюючи, таким чином, покупну силу широких мас населення.

Ця парламентарна система Заходу, однаке, не підходить Радянському Союзові, бо там немає для цього об'єктивних передумов.

Горбачов та його соратники збагнули, що їхня деспотична система пережилася, історично збанкрутівала, стала наскрізь контрпродуктивною. Економічна та взагалі суспільна криза, яка дедалі поглиблюється, може призвести до загального роз гардіяшу, жертвою якого може впасти в першу чергу верхівка партії. Горбачов шукає шляхів виходу з цього стану, він робить зусилля ввести переміни в напрямі відкритого суспільства. Проте він не знайшов методів розв'язати основне протиріччя між потребою демократизації суспільства і монопратичним становищем компартії. Щоб розв'язати це протиріччя, треба крок за кроком будувати такі суспільні структури, які дозволили б на повільне пересування певних компетенцій влади від партії до рук справжніх представників народу.

1. Я думаю, що нарешті крок у цьому напрямі вже зроблено: 1-го січня 1988 р. стає дійсним закон про підприємство, головною метою якого є усамостійнення підприємств, звільнення їх від директивних плянів та від втручання міністерств в оперативну діяльність підприємств. Підприємства працюватимуть за принципами самофінансування і повного госпрозрахунку. Якщо цей закон справді буде введений в життя — це означатиме початок децентралізації, а кожна децентралізація автоматично зміцнює процес демократизації.

Одною з головних передумов демократизації в Радянському Союзі є питання про **усамостійнення профспілок**. Досі профспілки були інструментом партії та держави для здійснювання певних конкретних завдань та функцій. Зараз, у період усамостійнення підприємств, переведення їх на повний госпрозрахунок і самофінансування, вони ма-

“PROMBANK” INVESTMENT LTD. and THE JACYK GROUP

1260 Eglinton Ave. East, Mississauga, Ontario, Canada L4W 1K8. Tel. (416) 625-2171

- Якісні індустріальні і комерційні будинки та розбудови;
- Різні умови оренди або купівлі.

ють з власних прибутків творити фонд заробітної платні. Існує небезпека, що дирекція підприємства так господаритиме, що на цьому можуть терпіти інтереси робітників, Незалежні від партії і держави профспілки мусили б стати справжніми репрезентантами інтересів трудящих та співрішати при розподілі прибутків підприємства — між підприємством державою і працюючими. Вони мусили б брати участь при вирішуванні питань тарифів і зарплати. В ринковій капіталістичній економіці, як відомо, відбувається постійно змагання за справедливий розподіл пайка, при чому профспілки грають ключеву роль: боротьба за справедливий розподіл пайка — це їхнє найважливіше завдання. В радянській централізованій пляновій економіці питання норм праці, тарифів зарплати і цін на продукти споживання були виключені з компетенції профспілок. Розподіл національного продукту був у компетенції центральних плянових органів, вони рішали про життєвий рівень працюючих. Кожний протест чи опір з боку працюючих вважався пртидержавним злочином.

В умовах самофінансування підприємств становище ґрунтовно міняється. Підприємство буде намагатися затримати по змозі більший пайок для обновлення устаткування, нових капіталовкладів тощо. Профспілкам прийдеться боротись за те, щоб розподіл доходу підприємства не відбувався коштом зарплати та зниження життєвого рівня працюючих. Від самого початку існування радянської влади пропаганда ширіла погляд, що ця „пролетарська держава“ є державою самих працюючих. Своєю віданою працею, мовляв, ви розвбудовуєте і зміцнюєте вашу пролетарську батьківщину, працюєте для себе і ваших дітей. Насправді це було свідоме або несвідоме обдурування робітників, про що свідчить низький життєвий рівень робітників при високім життєвім рівні партійних вельмож — бюрократії.

2. Важливою передумовою демократизації радянського суспільства, може, навіть більш суттєвою як усамостійнення профспілок, було б **усамостійнення Рад** від партійної опіки. Дотепер Ради були представницьким органом населення даної територіальної одиниці. Але висувати кандидатів у народні депутати мали право тільки громадські організації, в яких керівна роля належала до партії, отже, партія практично вирішувала про висування кандидатів, а їхня кількість була рівна з кількістю мандатів, так що виборці не мали ніякого вибору. Відсунення партії від виборчої системи призвело б до справжньої демократизації у цій сфері.

Ради обирали свої виконавчі комітети (виконкоми). Це були органи державної адміністрації. У виконкомах існували відділення, кожний відділ підлягав з одного боку Раді, а з другого — відділові виконкому вищої територіальної одиниці. Підпорядкування Раді не мало практичного значення, бо всі директиви отримували відділи від вищепоставлених виконкомів і через них від відповідних міністерств. Отже державний апарат існував нездежно від си-

стеми Рад. Коли б Ради усамостійнились від партійної опіки, то мусило б прийти до розмежування компетенцій між місцевими радами і центральними органами. Ради мусили б отримати певні виключні компетенції, в рамках яких мали б про щось рішати. Це оживило б Ради і зміцнило б процес демократизації.

Про зміцнення ролі Рад народних депутатів говорив Горбачов на 27-му з'їзді партії, але він підкреслював теж поширення компетенцій компартії, а таким підхід до Рад їх не оживить, така „перестройка“ нічого не перестройть.

3. Компартія в Радянському Союзі займає монопольне становище в усіх сферах життя радянських народів. Компартії республік є тільки територіальними відділеннями КПРС, виконавчими органами центру в Москві. Провід комуністичної партії Радянського Союзу рішає в економіці, вирішує про такий чи інший напрям розвитку культури та у всіх справах держави. Партія на ділі є державою над державою. Влада партії не підлягає і ніколи не підлягала контролю народу, вона не була і не є партією пролетаріату, її єдиною охороною була й осталась служба „державної охорони“ — від Чека Дзержинського до Комітету Державної Безпеки Чебрікова. Вона стояла і далі стоїть над прокуратурою та судами. Влада партії абсолютна і неподільна.

Тому мова Горбачова про демократизацію без зменшення монопольної ролі партії — це беззмістовна балаканіна, хіба що за цим скривається тонка дипломатія і тактика, щоб не мобілізувати проти програми перебудови партійних вельмож. Щоб справді почати процес демократизації, Горбачову треба децентралізувати КПРС, передати компетенції з центру до компартій республік, щоб бодай до певної міри усамостійнити їх, створити на ділі систему, що існує в країнах Східної Європи після ліквідації комінтерну і комінформу. Дальше, є конечна потреба обмеження функцій партії передусім в економіці та ліквідація системи номенклатурного джерела некваліфікованих паразитних елементів. Це відноситься ще в більшій мірі до культурної сфери, де директиви некваліфікованих партійних функціонерів, постійне втручання бюрократів у діяльність мистецтв, літераторів та інших культурних діячів довело до неймовірного зубожіння духовного життя суспільства. Треба радіти, що в результаті гласності повіяло свіжим вітром в літературі, пресі, кіно, мистецтві. Сьогодні українські письменники ставлять домагання, котрі були б принесли їм довгі роки тюрем, заслання чи психушок у недавньому минулому.

Конечно потрібне є теж обмеження функції партії в державі, — хай здійснять властиву 70 років після жовтня гасло ім улюблена Леніна — „Вся влада Радам!“

4. Дальшою передумовою демократизації — прямо фундаментального порядку — є усамостійнення судівництва, його звільнення від сваволі кагебістів та прокурорів, введення правозаконності

на ділі. Ось що сказав про це Горбачов у своїй довіді з нагоди 70-го ювілею Жовтневої революції: „...саме відсутність належного рівня демократизації радянського суспільства зробила можливими і культ особи, і порушення законності, сваволю і репресії 30-их років. Прямо кажучи — справжні злочини на ґрунті зловживання владою. Масових репресій зазнали багато тисяч членів партії і безпартійних. Такою є, товариши, гірка правда... (запомнив Горбачов чи Політбюро та ЦК **мільйони** жертв колективізації, та про це іншим разом — В.С.) Було завдано серйозні шкоди справі соціялізму і авторитетові партії... Вина Сталіна і його найближчого оточення перед партією і народом за допущені масові репресії та беззаконня величезна і непростима...“

Звичайно, за словами мусили б прийти діла, потрібна не лише регабілітація невинних жертв сталінського терору, але й негайна амнестія для всіх політичних в'язнів, що їх засуджено не за якісь антидержавні акції, а лише за їхні переконання, в більшості запроторено їх до в'язниць за ті ж самі ідеї „гласності“ (відкритого суспільства), які зараз голосить Горбачов і його соратники.

На першому пляні стоїть теж ґрутовна ревізія сталінсько-брежнєвських законів, щоб ліквідувати загальну психозу страху, который паралізує суспільний організм, внеможливлює чесну дискусію, обмін думками та ідеями.

5. Last, but not least — потрібна децентралізація державної організації, союзні республіки мусили б отримати певний об'єм завдань, які належали б до їхньої виключної компетенції. Для координації дій міжреспубліканських урядів існує ж Верховна Рада Національностей. Пора злагодити хоча б реформаторам, отим чесним і розумним синам російського народу, що період колонізації та імперіалізму, домінування одного народу над другим, минув безповоротно. Експансіоністична політика не принесла російському народові ані Радянському Союзові жодної користі, а навпаки — затяжні міждержавні конфлікти, марево жахливого воєнного катаклізму та матеріальні втрати тисяч мільярдів рублів, що й стало одною з причин негативного економічного розвитку. Шлях до об'єднання російського народу із народами Заходу може вести тільки через свободу людини та свободу народів Радянського Союзу.

В останніх двох роках лунають в СРСР гасла „назад до Леніна!“. Це правильно і неправильно. Так, потрібна Нова Економічна Політика, в першу міру ринкові відносини на базі націоналізованої економіки, але конечно потрібна й державна, партійна, економічна й загальна децентралізація, а Ленін, як відомо, був творцем екстремного централізму та творцем здисциплінованої тоталітарної партії — „авангарду революції“. Саме ніщо інше як оцей екстремний централізм у всіх ділянках життя та всевладна і безконтрольна партія є гальмом до суспільного прогресу та гробокопателем реформ у минулому і небезпекою для провалу Горбачова та його реформ.

Сьогодні, 70 років після революції, потрібна не побільшена роля партії, а якнайшвидше включення мільйонів трудящих, їхніх профспілок, всього народу в процес перебудови. В радянському Союзі, зокрема в національних республіках є багато чесних і відданих прихильників справжніх реформ, але існує й потужна армія оборонців сталінсько-брежнєвського статус кво. Хто переможе — реформісти чи оборонці своїх укріплених позицій і привілеїв? Зараз ніхто ще не може дати відповіді на це питання. Надіємось, що переможуть елементи прогресу над елементами сталінської реакції. Немає сумніву, що цього прагнуть теж народи Радянського Союзу.

КРЕДИТОВА СПІЛКА „СОЮЗ”

**КОРИСТАЙТЕ З УСІХ
ФІНАНСОВИХ ОБСЛУГ
КРЕДИТОВОЇ СПІЛКИ**

„СОЮЗ“

2299 Bloor St. West   406 Bathurst St.
Toronto, Ont., M6S 1P1   Toronto, Ont., M5T 2S6
Tel. 763-5575   Tel. 363-3994

9:30 am-6:00 pm	Понеділок	12 noon-5:00 pm
9:30 am-6:00 pm	Вівторок	10:00 am-5:00 pm
9:30 am-6:00 pm	Середа	10:00 am-5:00 pm
9:30 am-8:00 pm	Четвер	10:00 am-5:00 pm
9:30 am-8:00 pm	П'ятниця	10:00 am-7:00 pm
9:00 am-3:00 pm	Субота	9:00 am-3:00 pm

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

ARKA. LTD, UKRAINIAN BOOK STORE

Книжки, журнали, часописи, шкільне та бюрове приладдя, різьба, вишивки, нитки, панама, образи, вишивані блюзки, кераміка, платівки та касети, друкарські машинки, обручки й заручинові перстені, різдвяні та великолінні прибори, великий вибір дарунків.

**575 Queen St. West, Toronto, Ont.
Tel: (416) 366-7061 Canada M5V 2B6**

ЩО Я ХОТИЛА Б ВІД ПАПИ ІВАНА ПАВЛА II.

Не думаю, щоб кардинал Кароль Войтила усвідомлював наскільки до його вибору на найвищий ватиканський пост папи був причетний український фактор. Пригадаймо про в'язня сибірського концтабору, ієрарха забороненої Української Католицької Церкви, Йосипа Сліпого, який опинився у Ватикані і що з приводу тієї події появилась книжка Moppica Веста "The Shoe of Fisherman", а згодом і фільм. У них, щоправда, переплутано Україну з Росією, та не переплутано суті особи, яка вглянула в найглибше оголене нутро людини, і в ті роки понижування не вгнулася у власній гідності, розуміючи болі індивідуальні і соціальні, породжені жорстокими умовами тоталітарної системи.

Так витворилося нове психологічне підґрунтя, яке згодом повело інтуїцію кардиналів на вибір папою не італійця, а поляка, бо саме зміст того українського елементу, пов'язаного з історією кардинала Сліпого, був наблизений до кардинала Войтили: хоч він не перебув 17 літ у російських концтаборах, хоч Польща тільки сателіт Москви, проте вона збагнула суть комунізму і стала міцним бастіоном католицизму в комуністичній частині світу.

А що краківський архиєпископ був комунікатором і зумів заздалегіть гостити в своїй резиденції у Krakovі багатьох кардиналів Ватикану, нав'язуючи важливі персональні зв'язки, — це безумовно підсилило рішення тих високих осіб католицької ієрархії дати папське місце людині, яка знає Схід Європи та перспективи церкви під комуністичними режимами.

І саме з есенцією тоталітарного й дегуманізованого Сходу Європи вилонилася потреба нової функції для папи, для його комунікативності з християнськими масами різних країн нашої планети, ставити перед ними ясно визов несправедливості соціальній, політичній, економічній та всякій іншій.

Теперішній папа відбув 36 подорожей за короткий час свого 9-літнього понтифікату. Його подорожня активність нечувана досі в історії Ватикану і всіх Церков. І всюди він заторкує теми, що в даній країні найбільш наболілі. Навіть відважно згадав про права палестинців до їх землі при нагоді зустрічі з представниками діаспорних ізраїльтян.

Однаке папа, хоча був у Польщі вже кілька разів, та ніколи не поставив проблеми, яка там болюче існує у формі української меншини, розгромленої зразу по II світовій війні виселенням з рідної землі, нищенням усіх слідів, навіть церков з їхніми архітектурними вартостями, меншині без права на свою мову, культуру, школу, на гідність без страху і без понижування.

Папа Іван Павло II, говорячи у 36 країнах про різні болючі несправедливості, досі не виявив тієї гуманної лінії щодо української меншини у його

рідній Польщі. На жаль.

Інша справа, яка заторкує понад більйон християн на нашій планеті, — це генеральна моральна напрямна Ватикану у відношенні до аборту, незапобіганню плоду, гомосексуалізму і целебату. Також у гіршій людській категорії залишається жінка, свідома того чи ні. Жінка від початку християнства не має доступу до церковнодіяння, до церковної ієрархії. Жінка обмежена ї у Біблії до звінувального міту про Єву, Магдалину чи тільки до функції Марії, родительки покоління. Жінка сучасна, бодай та частина жінок, яка бачить оте негативне наставлення, — пробує розпочати діялог, домугається змін. Та становище Ватикану тим часом незмінне.

Щодо поширеного змагу жінок за право на аборт, чи пак вимога робити свої індивідуальні рішення щодо власного тіла, то відома настанова Католицької Церкви ортодоксально непорушна; навіть уживання запобіжних засобів проти запліднення залишилось недозволеним і після останньої візити папи в США, на яку покладались деякі надії. До речі, США чи не єдина в світі країна, для якої справжнім авторитетом є не найвища догма, аксіома, а рухомість у пошуках, в аналізуванню та перевірках, щоб прямувати вперед до лішого, того, яке творять „ми люди“, як каже 200-літня конституція США. Тож американська візита папи Івана Павла II була сценічно тяжкою, скомплікованою для ролі папи, який завжди завдяки своїй знаменитій акторській контролі, (не гіршу має президент Рональд Реген), повільно, але впевнено здобував і розворушував великі людські маси. А це вже не абиякий успіх особи на функційному п'єдесталі.

Та все ж таки різноголосність щодо проголошуваних папою моральних істин виявляється в США і в Канаді вельми виразно, бо це якоюсь мірою заувзялоється з індивідуальними правами людини, а вони є позитивним мментом доби.

І тут Католицька Церква у своїй непорушній догматіці радше не бере до уваги здобутків, наприклад, сучасної психології, яка поставила людину в центрі її вартості правом на її індивідуальність, особовість, видвигаючи цим людину з різнородних болючих комплексів та ускладнень. Психологія утвердила самовартість індивідуума акцептацією його скомплікованої природи, різнородності: чайже біологія творить різні недосконалості, різні екстреми, включно, наприклад, з гомосексуалами та гермафрідитами.

Проте в Біблії є страшне місце, наприклад щодо гомосексуалістів, є наказ іх за їхню грішність вбивати... Книга Левіт 20, Закони праведного життя ч. 13 стверджує: „А хто лежатиме з чоловіком як жінкою — гідоту вчинили обое вони, — будуть конче забиті, кров їхня на них“.

Ніхто не видвигає цих страшних місць у Біблії, мабуть, з думкою „не годиться“. Бо вони справді моторошні. І тому, в добу наголосу на гуманні права, підняли голос також і гомосексуалісти, створивши свій галасливий рух, щоб такими, як вони є

(якщо вони іншими не можуть бути), їх заакцептовано без соціального презирства, без обтяжування додатковим психологічним терпінням з приводу їх сексуальної ненормальної іншості.

Щодо питання, як зменшити людські терпіння на світі, то тут у першій мірі треба брати до уваги дитину від самого її народження. Бажана дитина, очікувана, має більший шанс вирости в любові й бути позитивною, нормальнюю істотою. Небажана дитина має великі шанси попасті у комплекси, неврози, недуги, отже в негативізм, певні вияви якого можуть продовжуватися в наступних поколіннях.

На жаль, справа аборту небажаної дитини поставлена рубом, як заборонена, не зважаючи на ДОБРО істоти, яка буде народжена найчастіше для нужди матеріальної, в ситуації побутового злочинства, комплікацій як психологічних, так соціальних, де є біль, безвихідність та страшна повторність того зразка у дальших поколіннях.

Звичайно, було б огидним робити аборти з безоглядною легковажністю, (такі також бувають) та припізнато, коли вже помітні людські обриси фетуса у лоні матері. Жінка у своїх рішеннях повинна брати до уваги в першій мірі право індивідуума на власне добро, бо з нього виплине також добро для дитини, право дитини на те, щоб вона була бажаною, з цілим рядом позитивних наслідків як для неї, так і наступних поколінь, для країни свого побуту та покращання людства.

А церква католицька, яка завела категоричну заборону як превентивності, так і абортувати плід, не бере до уваги ні того права жінки, ні права дитини: народжувати та бути народженою для спільногодобра та його позитивних наслідків, — тільки в дуже звуженій формі турбується ембріоном та фетусом.

На ділі ж, на мою думку, заборона вбивання повинна бути поширена, повинна включати повний діапазон злодіяння живій людській істоті. Людину не можна вбивати ні фізично, ні психологічно, економічно, політично, національно, мовно тощо, а

вже найважливіше — не мілітарним, всюди на світі ЛЕГАЛІЗОВАНИМ мордуванням дорослої вже людини.

Завжди дивує факт, що всі організації „про лайф“ (за життям), зосереджують всю свою енергію, щоб захоронити згусток клітин у лоні матері, (яка часто не може дозволити собі на дитину, не бажає її у комплікації своїх життєвих умов). Ці організації дуже агресивні в обороні ненародженої істоти, — та рівночасно не проводять логічної лінії, не ставлять з таким же ентузіазмом вимогу: не вбивай тієї вже народженої дитини, яка виросла, стала мужчиною чи жінкою, має ім'я і, проїшовши мілітарний вишкіл, повинна або вбивати власноручно, або бути вбитою таким же вишколеним мілітаризмом своїм противником. Зовсім навпаки, за вбивання мілітарне дають відзначення, при цьому грає музика, відбуваються паради. І тут Ватикан не має енциклікі, яка не дозволяла б убивати мілітарно дорослу вже людину. Зате вся увага зосереджена на ембріоні, отже на жінці в забороні її абортувати зародок істоти ще ненародженої. Тут людство небезпечно роздвоєне у способі свого мислення, коли категоризує вбивання й дозволяє, ще й нагороджує вбивання, яких з суто моральних причин не повинно бути.

Католикам зовсім не треба сповідатися з вбивства, доконаного воєнно. Католикам, отже, дозволено вбивати мілітарно. Дозволено й іншим християнам, тільки деякі малі відлами поставили себе категорично поза участю у мілітаризмі. Честь їм та хвала.

Якщо папа Іван Павло II відчув би сучасну добу, її стремління до змін (в ім'я права індивідуума), то з'ясував би поняття моралі без роздвоєної мірки. Тоді він повинен би видвигнути заборону вбивати мілітарно вже зрілу людину, утривалену у своєму побуті, не ембріоном чи фетусом.

І якщо б він дав такий визов понад одному більйонові християн на нашій планеті, якщо б дав такий моральний почин, то цим з'ясував би амораль-

- Спальні
- Ідаліні
- Вітальні
- Домашні прилади
- Матраси
- Софи
- Декоративні вироби

1995 Dundas St. E. Mississauga, Ont.

(1 km W. of Hwy 427) Tel. 624-4411

Власники запрошуєть Вас відвідати найбільшу в світі українську крамницю меблів і домашнього устаткування. Приязна атмосфера. Недорогі ціни.

ність, дволичність, шизофренію сучасного дійства людськості, що каже у всіх релігіях „не вбивай“, а рівночасно дозволяє, легалізує і нагороджує мілітарне вбивання.

Відомо, що Магатма Ганді виграв свободу для Індії без кровопроливної війни, без мілітарної стратегії. Він виграв війну ІДЕЄЮ безкровного, чи пак „пасивного“ змагання за своє право, електризуючи нею людські маси, навіть, своїх противників. Його ідею продовжив Мартін Лютер Кінг і також сучасна афро-американська людина в США піднялася спільним зусиллям маршів та протестів із безправного статусу негра, здобула свій авторитет, гідність, вийшовши з пониження, з дегуманізації.

Папа, подорожуючи, на своїх сценічних престолах, у своїх монологах та діялогах, у контактах з масами не тільки католицькими, не тільки християнськими високими особистостями — міг би включити оту ІДЕЮ всеохопного поняття НЕ ВБИВАЙ! Міг би скликати представників усіх релігій, включно з „релігією марксизму“, — до спільноти застанови: не вбивай мілітарно!

А це допомогло б людству виліти з його всюди і завжди акцептованої подвійної моральності, з його роздвоєного, шизофренічного мислення, коли небажані ембріони треба шанувати, а дорослих істот можна легалізовано мордувати. Тоді функція папи Івана Павла II для історії людства дала б справжню новітню, завершила б започатковану Магатмою Ганді далекоперспективну зміну на нашій планеті.

І ще я хотіла б від папи, щоб він у 1988 році виявив не двозначний, але прямий підхід щодо Москви і щодо України: хай він або явно задовільнить Москву, або заризикує повною солідарністю з українською історією Київської Русі, підкреслюючи її минуле, що удержавило християнство 1000 літ тому в Києві. Святкування 1000 ліття московського офіційного християнства припадає не 1988 року, а на 200 літ пізніше.

Київська Русь, щоправда, підготовила ґрунт до християнізації Московії, поширюючи свою культуру на тих широких територіях своїх тодішніх північних колоній. Та однаке вони актом 1169 року усамостійнилися, відокремилися від Києва, а християнство поширилося там ще пізніше.

Чи пригадає папа Москві про сучасний, 1988 року стан, про те, що в залежній тепер від Москви Україні знищено Українську Православну Церкву, а згодом і Католицьку? Коли він виявить відвагу вибрати явно не Москву, а Україну?...

Цікаво, що діяспорні українці весною, на спеціальній авдієнції в папи, у Ватикані, не використали її для своїх вимог запитами, натиском щодо 988 року. Вони були надто смиренні, уклінні. Не чути було запитань зібраних і то таким великим гуртом та ще й української преси. Цю зустріч показано на телевізії.

Зате в Порт Сімпсон у вересні, під час останньої візити папи в Канаді, провідники індіян, навпаки, виявили рішучість своїх вимог і Іван Павло II,

ідучи лінією соціо-політичного розуміння покривденних, вибрали проіндіянську позицію в їх конфлікті з канадською державою. Це унапрямлення зовсім ясне, недвозначне.

Треба признати, зроблено й український рішучий крок вперед, і то при кінці вересня, по поверненні папи з США. В Римі, по п'ятім єпископським Синоді, відбувся ще і шостий Конгрес мирян помісної УКЦ та авдієнція у папи. Наради конгресу і пресову конференцію фільмували німецька телевізійна агенція. Українські вимоги цим разом були подані в шести точках, конкретно, хоч не гостро. Наради ішли під кутом „Українське християнство на зустріч II тисячоліттю“ і з'ясовували (формою меморіалу з понад 60 тисяч підписами) що повинна зробити ватиканська столиця для Українського Галицького Патріархату, для покращання долі українських меншин Польщі, Чехословаччини, Румунії. Та щоб .... „Його святість з нагоди Ювілею 1000-ліття Хрещення Руси-України своїм батьківським словом потішив та скріпив у вірі й надії серця наших братів і сестер в Україні“...

Ця просьба надто скромна в обличчі злодійного привласнення Москвою „древнього“ періоду української історії та в ситуації нео-колоніального гноблення сучасної України, яка не може виявити злочину крадіжі її історичної ідентифікації. Тож щодо України і її 988 року — позиція папи в обичні цілого світу повинна бути вельми ясною. Українське тисячоліття введення християнства припадає на цей рік. „Русского народ“ — 200 літ пізніше! (Литовці офіційно відзначають 600-ліття свого хрещення і гордо підкреслюють що були останнім народом в Європі, що прийняв християнство — Ред.)

Очевидно, таке ставлення можливе, якщо не потурати гнучкій дволичності, головно там, де нібито є надія на далекосяжну католизацію просторів СРСР. Ця надія безпідставна, бо як довго Сов. Союз не деколонізований, — так довго Москва напевно задержить не ватиканський варіант християнізму, а домінуючий власний.

Ярина Тудорковецька

COMPLETE CATERING SERVICE.

Banquet Facilities (up to 500 persons)

UKRAINIAN CARAVAN
Restaurant Cabaret

5245 Dundas St. W. (at Kipling) • 231-7447

ISLINGTON, ONTARIO M9B 1A6

- ГОТУЄМО Й ДОСТАВЛЯЄМО РІЗНІ СМАЧНІ СТРАВИ НА ВЕСІЛЛЯ, ХРЕСТИНИ, ЗАБАВИ, ПОМИНКИ І НА ІНШІ ПРИЙНЯТТЯ;
- ПОВНА КУХОННА ОБСЛУГА;

М. ДАЛЬНИЙ

МРІЯ, ЯКА СТАЄ ДІЙСНІСТЮ

УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР
ПОБЛИЗУ ТОРОНТО

ТРОХИ ІСТОРИЇ

Мабуть, мало є таких читачів „Нових Днів“ у Канаді чи в США, які, відвідуючи нашу неофіційну столицю Торонто, не бачили хоч раз мальовничої відпочинкової оселі Катедральної громади св. Володимира „Київ“. Але й небагато з тих, що не бачили тієї оселі в останніх двох роках пізнали б її сьогодні.

Цю оселю — занедбану 100-акрову ферму з старим будинком, садком, ставком і з глибоким лісистим яром — було придбано з ініціативи покійного вже д-ра Василя Зінчишина в 1953 році за 52,300 доларів і юридично оформлено як власність Східньої Єпархії, під назвою Український Православний Осередок „Київ“. Але через фінансові труднощі Східньої Єпархії відповідальність за оселю перебрала 17 березня 1956 року катедральна громада св. Володимира, зобов'язавшись сплатити борт та розбудувати оселю. Сьогодні вартість оселі „Київ“ оцінюють на кілька мільйонів доларів, але для ширшої української громади в Східній Канаді — вона просто неоціненна.

Оселя „Київ“ розташована в дуже вигідному і мальовничому місці на перехресті широкої дороги номер 5, що веде з Торонто до другого великого онтарійського міста Гамільтону, та четвертої лінії, що на передмісті скоро зростаючого Оаквілю. До 1978 року оселя використовувалася в основному для відпочинково-виховних літніх таборів української шкільної молоді, для імпрез Катедральної громади і Східньої Єпархії УПЦ під час літніх сезонів, для одумівських зустрічей з громадянством Канади і США і для інших святкових програм у яких часто брали участь українці з Торонто, Ошави, Міссісага, Гамільтону, Оаквілю, Кіченеру, Лондону та з інших осередків Ніагарського півострова.

Зокрема успішними були літні відпочинково-виховні табори шкільних дітей і молоді, але це було тоді, коли й наші суботні школи стояли на вершку свого розвитку в Канаді. І так, приміром, в 1966 р. літній табір нараховував 322 учасники, а від 1954 р. крізь виховну систему цих таборів пройшли тисячі наших дітей і з усіх подій та переживань саме участь у цих таборах залишила в них чи не найсильніші сантименти до свого українського походження. Цими таборами керували по черзі добре-

Достойна Лілі Мунро — міністер Громадянства і культури — після привітання, вручення грамоти і дотації від уряду, розмовляє з Владикою Василієм. За ними, зліва: голова Катедр. громади п. Микола Гетьманчук, голова Корпорації п. Павло Кіт, голова Буд. комітету інж. Юрій Охрим і настоятель катедри о. прот. Петро Бублик.

(Фото — П. Шкурка)

Минодора Фотій, добр. А. Ференців, Віра Ліщина, Панас Степура, Петро Шкурка, Євген Бурак, Іван Баран та інші особи, чиїх прізвищ, на жаль, зараз не пригадую.

Майже кожного року управа громади намагалась поліпшити оселю, було побудовано будинок-барак для літніх таборів, басейн для плавання, плятформу для польових богослужень, браму, перебудовано „авдиторію“ і їдальню, але всі ці будови та перебудови, яким голови й активніші члени громади віддали чимало часу і праці, носили характер імпровізації і тимчасовості; вони не задоволяли ані практичних потреб, ані стандартів, ані амбітних мрій далекоглядніших членів.

Нарешті, в 1978 році, на 10 років перед святкуванням 1000-літнього ювілею офіційного введення Христової віри в Русі-Україні, серед активніших членів Катедральної громади дозрів плян широкої розбудови „Києва“, як гідного пам'ятника, присвяченого цій унікальній події, яким користувалися б і гордилися б молоді і прийдешні наші покоління всієї Східної Канади, як користуються і гордяться осягами свого Бавнд Бруку українці східніх штатів Америки.

РОЗБУДОВА

На річних зборах членів Катедральної громади, що відбулися 1-го лютого 1981 року, було вибрано Ювілейний комітет з 22 осіб під проводом інж. Петра Родака та його заступників — пп. Миколи Гетьманчука і Володимира Іваницького. До складу Комітету було запрошено також отців настоятелів, представників від Братства св. Володимира, від моледчих організацій ОДУМ і СУМК, від сусідніх

громад св. Андрія, св. Дмитрія і св. Анни та голову Ювілейного комітету Східної Єпархії о. Федора Легенюка. Для здійснення справді великих, амбітних і коштовних плянів Комітету було створено тоді ж чотири підкомітети: фінансовий (під проводом голови Миколи Гетьманчука), розбудови оселі „Київ“ (під проводом Володимира Іваницького), мистецький (під проводом Миколи Латишка) і пресово-інформаційний (під проводом добр. Минодори Фотій).

Очевидно, найбільше часу, турбот, уваги й нервів присвятив Ювілейний комітет, Управа громади та всі підкомітети справі розбудови оселі „Київ“, що має служити всім українцям, а не тільки членам громади. А поскільки розбудова пов’язана з мільйонними коштами, яких громада св. Володимира не має, пляни розбудови розкладено на кілька фаз чи стадій.

Цвинтар Св. Володимира

Перша фаза включала закладення і відкриття українського цвинтаря св. Володимира. Це було нелегке завдання, тим більше, що від його успіху чи неуспіху залежала доля дальших фаз розбудови. Треба було не тільки зібрати відповідну суму грошей, опрацювати сприйнятливий плян, але й дозволити затвердження цього пляну й проекту міською управою міста Оаквілю та відповідними урядами провінції Онтаріо. Сьогодні — це вже здійснена фаза. В дощевий день 25 вересня 1982 р. первоєарх УПЦ Канади Владика Василій посвятив землю під український цвинтар, а через рік відбулося вроочисте відкриття і чин посвячення (18 вересня 1983). Для цвинтаря призначено на початок 30 акрів землі в південно-східній частині оселі і ним опікуються з повною увагою до державних законів провінції Онтаріо та до українських звичаїв. На цьому цвинтарі вже продано понад 2000 місць та поховано понад двісті українських людей, не лише з Торонто і не лише православних.

Цвинтар св. Володимира — „...це буде найкра-

Загальний вид на цвинтар св. Володимира. Спереду могила бл. п. архиєпископа Миколая Дебрина.

ший і, мабуть, найбільший український цвинтар на північно-американському континенті” — писав ще в 1984 р. рішучий ентузіяст розбудови „Києва“ о. прот. Юрій Ференців, який так несподівано упокоївся та вже й сам там спочиває. Поховані на цвинтарі св. Володимира й тлінні останки архиєпископа Миколая Дебрина, й першого редактора „Нових Днів“ Петра Чечета-Волиняка, й одного з найвидатніших наших прозаїків Уласа Самчука, й видатного українсько-канадського діяча сотн. Богдана Панчука та багатьох інших.

На цвинтарі є дві окремих військових секції — для колишніх воїнів I-ої Дивізії УНА та Української Повстанської Армії. Треба сподіватись, що й Український Канадський Легіон придбає окрему секцію для своїх членів, яка з часом стане найбільшою. Ділянка на цвинтарі св. Володимира коштує тепер 600 дол. На кожній ділянці дозволено спорудити пам’ятник. Величавий пам’ятник поляглим за волю України було відкрито й посвячено восени м.р. На весні мають відкрити подібний пам’ятник поляглим воїнам УПА.

За близьчими інформаціями в справі придбання місця на цвинтарі св. Володимира треба звертатись до канцелярії Катедральної громади на адресу:

St. Volodymyr’s Ukrainian Cemetery,
404 Bathurst Street
Toronto, Ont. M5T 2S6 Canada
tel. (416) 366-3224

Український Культурний Центр

Маючи першу фазу розбудови оселі за собою, члени Громади на своїх зборах 28 жовтня 1984 року вирішили приступити до здійснення коштовнішої і ще складнішої другої фази: побудови великого модерного комплексу Культурного Центру. Таке рішення допоміг ім зробити щедрий відгук членів на заклик Комітету: до того часу 425 родин і організацій склали свої посильні датки на побудову Центру.

Брама і в'їзд на Цвинтар св. Володимира.

(Всі фото в статті — П. Шкурка)

Владика Василій з отцями настоятелями Петром Бубликом і Богданом Сенцо після посвячення дитячого майдану. Друга справа — управителька кредитової спілки „Союз“, спонсора майдану, пані О. Заверуха.

Того ж року доповнено Ювілейний комітет новими активними членами, серед яких був й інж. Юрій Охрим, що вкоротці став головою Будівельного комітету і, разом з іншими фаховими співробітниками з молодшої генерації — головним промотором у справах здобуття потрібних пермітів, архітектурних плянів, позичок, дотацій та й у започаткуванні будови Центру.

„Мабуть сам Бог послав нам у відповідний час інженера Юрія Охрима“, — заявив на одній з імпрез найбільший ентузіаст розбудови „Києва“, теперішній голова Катедральної громади п. Микола Гетьманчук.

„Дата 28-го жовтня 1984 р. стане і залишиться історичною подією в житті нашої Катедральної Громади, а винесені на ... зборах рішення заважать сильно на бутті цілих майбутніх генерацій українців не тільки принадлежних до нашої Громади, але й ширшого загалу наших братів та сестер по крові“ — сказав у своєму слові бл. п. о. Юрій Ференців... Це рішення „перемінить довголітню мрію і гаряче бажання членів Катедральної Громади в дійсність... Український Культурний Центр, коштом майже 3-ох мільйонів доларів... теж буде, мабуть, найбільший і найкращий український центр, пристосований для різних потреб нашого українського зорганізованого життя...“

Тож, щоб зберегти, наших нащадків і в майбутньому, як свідому, живу і нерозривну частину нашого українського народу, приступаймо сміло до великого діла і завершім його на час. З Божою допомогою, нашими щедрими пожертвами і нашою посвятою, ми залишимо по собі для тих, що прийдуть після нас, Пам'ятник-заповіт, що могутнім голосом кликатиме: „Любіть свою Церкву, любіть свій український народ, плекайте і зберігайте його культуру та будьте вірні і непохитні в службі Богові й Україні!“

Готовуючись до побудови комплексу Українського Культурного Центру й вперто збираючи на цю ціль необхідні фонди, було рішено, що кожний член Катедральної громади пожертвує на цю bla-

КРЕДИТОВА СПІЛКА

„БУДУЧНІСТЬ“

Щадіть, позичайте та полагоджуйте всі свої фінансові потреби в Кредитовій Спілці „Будучність“

140 Bathurst Street, Toronto,	363-1326
2253 Bloor Street West, Toronto,	763-6883
4196 Dixie Road, Mississauga,	238-1273
221 Milner Avenue, Scarborough,	299-7291

ВІДВІДАЙТЕ НАС —
РАДО ВАС ОБСЛУЖИМО!

Tel:
(416) 763-1093

MEAT PRODUCTS LIMITED
Specialists for over thirty years

- Найкращої якості м'ясні продукти власного виробу;
- Вареники, флячки, квашена капуста та інші європейські ласощі;
- Замовлення на весілля та на інші прийняття;
- Говоримо по-українськи;
- Власник Е. Рембач до Ваших послуг.

2238 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO, M6S 1N6

городні ціль тисячу або більше доларів. У невеликій журналньій статті неможливо згадати всі прізвища навіть більших жертвовавців, хоч відомо, що дехто пожертвував уже на розбудову Українського Культурного Центру кілька тисяч доларів, а були й такі, що записали на центр значну частину свого майна. Кожному жертвовавцеві видається посвідка на відтягнення з доходового податку. Та й імена і прізвища всіх жертвовавців будуть поміщені й увіковічнені на відповідній таблиці в Культурному Центрі.

А тим часом, поки здобувалися основні фонди й приготовлялись проекти (на початок потрібно було зібрати мільйон доларів), в 1985 році було розбудовано й відкрито „дитячий майдан“, коштом 50.000 дол., що їх подарувала для цього Кредитова спілка „Союз“. А в другій половині 1986 року було викінчено імпресивний залізобетонний міст через глибокий яр на цвинтар.

Нарешті, при кінці вересня 1986 р. було отримано дозвіл на будову Українського-Культурного Центру за проектом архітектора Бориса Лебединського. Договір з контрактором був уже підписаний і негайно приступлено до будови Центру.

Згідно з проектом архітектора загальна площа двоповерхового Культурного Центру виносить майже 26 тисяч квадратних фітів. Будинок має імпонуюче приміщення для виставок, головну бенкетну залю з усіма найmodернішими вигодами і устаткуваннями для 600 осіб, бібліотеку, мистецьку студію, класні кімнати й бюро для адміністрації. Зовні, з південного боку будуть збудовані басейн для плавання, соляріюм і велика сцена для польових богослужень фестивалів та вистав. Пляни майбутньої розбудови включають також закритий огріваний басейн для плавання й обладнану гімнастичну залю. На площі перед будинком буде споруджений монумент-пам'ятник князеві Володимирові Великому. Будова Українського Культурного Центру тривала ввесь 1987 рік. Зокрема гордістю за так успішно розпочате велике діло наповнились серця кількох тисяч учасників „Всеноардного здигу“ в неділю 30-го серпня 1987 р. коли голова Будівельного Комітету інж. Юрій Охрим представив усім міністра Громадянства й культури онтарійського уряду достойну д-р Лілі Мунро:

„... Як міністер Громадянства й культури в уряді прем'єра Пітерсона, вона безпосередньо відповідальна за респектування й захист культурної різноманітності, що творить душу Онтаріо. Як міністер, вона відповідальна за багатокультурність, підтримку мистецтву, бібліотекам і збереженні культурної спадщини... Перед вами особа, яка звеличує нас кожного дня своєю активністю з рамени всього народу — достойна д-р Лілі Мунро“.

Там же і тоді ж Лілі Мунро вручила від онтарійського уряду чек на суму 441 тисячу доларів на розбудову Культурного Центру, розмірами і плянами якого вона була значно зворушена.

А ще через місяць, в неділю 27 вересня 1987 р. Катедральна громада св. Володимира, при участі

Згорі: голова Катедр. громади п. М. Гетьманчук і голова Буд. комітету інж. Ю. Охрим відслоняють Пропам'ятну плиту перед посвяченням. Внизу: Владика митрополит Василій, в асисті отців настоятелів посвятив Пропам'ятну плиту при вході до Центру.

Блаженнішого митрополита Василія, відзначила відкриття і посвячення „Пропам'ятної плити“ — „НА ВІЧНУ ПАМ'ЯТКУ 1000-ЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ УКРАЇНИ“. Під час обіду з цього приводу, на зворушливий заклик Владики й невтомного голови Громади п. Миколи Гетьманчука було зібрано на закінчення Будови Центру біля 40,000,00 доларів. Мабуть, таку ж суму зібрано й 7-го листопада під час спеціального бенкету в готелі Роял Йорк у Торонто, дохід з якого був призначений та-кож на розбудову цього українського Культурного Центру. Біля 300 гостей заплатили по 100 дол. від особи, а окремі учасники ще й зголосили додаткові поважні суми пожертв.

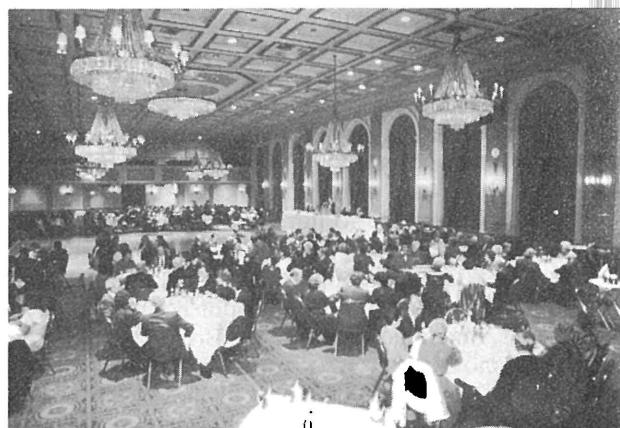
На бенкеті були присутні Владика Василій і голова Президії Консисторії УПЦ прот. д-р Степан Ярмусь. Кідалась в вічі присутність багатьох наших молодших професіоналістів, а серед них передусім вихованниця таборів оселі „Київ“ — Леся Добровольська, що була ідеальною майстринею церемоній, з досконалим знанням не тільки англійської, але й української мови. Ті, що виховували її і таких, як вона, в родині, в церкві, в школі і на оселі напевно почувалися дуже вдоволені за

незмарнований час. Якщо пані Леся Добровольська готується так уважливо до всіх своїх функцій, як приготувалась до ведення цим приемним бенкетним вечером — вона напевно зайде далеко в своєму житті. Так чи так, а Союз Українок Канади може бути спокійний за своє майбутнє бодай на час ще двох генерацій...

Тяжко повірити, що завдяки великій працьовитості і жертовністі більшості членів Громади було зібрано за досить короткий час понад мільйон долярів пожертв і в грудні грандіозний будинок Українського Культурного Центру був зовні вже закінчений. Взимку і на весні вестиметься праця в середині, щоб урочисте відкриття Центру відбулося згідно з пляном 3-го липня 1988 року, а головне всеканадське святкування ювілею хрещення України — 12-14 серпня.

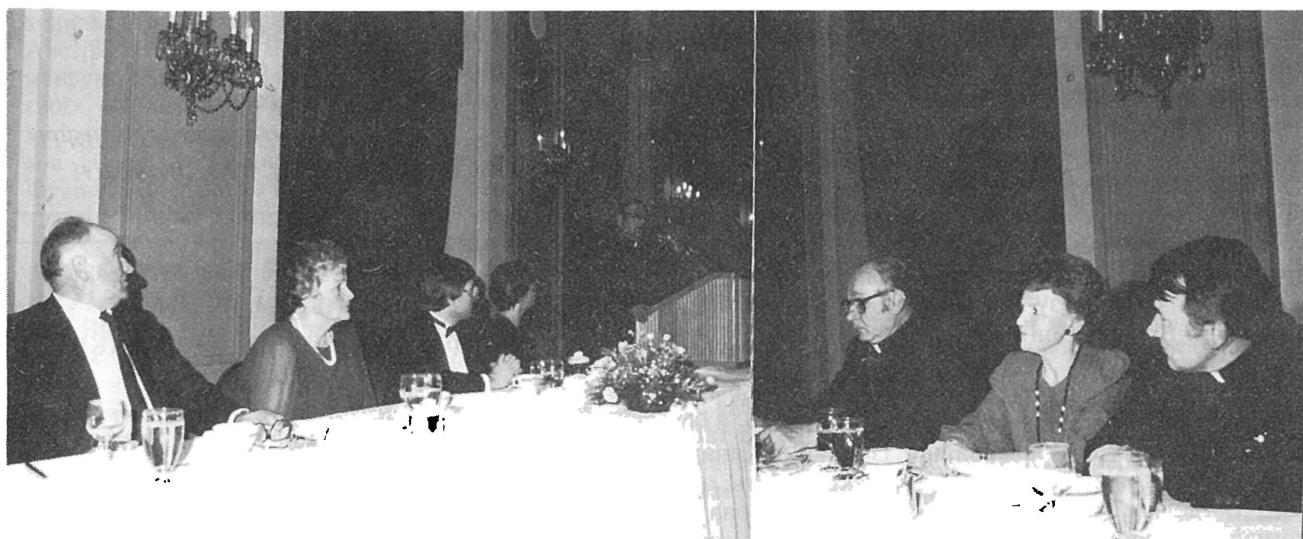
Але для повного викінчення Центру, зокрема ж для будови приемного парку, спортивних майданів, амфітеатру, паркувальних площ тощо ще потрібно багато-багато грошей. Гроші в працьовитих українців є, але нас інформують, що є ще й члени Громади, які досі не пожертвували на розбудову „Києва“ нічого. І не тому, що не мають, а тому, що не хочуть, бо помилково вважають розбудову „Києва“ за „конкурента“ Інститутові св. Володимира в Торонто чи іншим нашим інституціям.

Може, й не місце про це тут писати, але й таємниці з цього не хочу робити. Моя родина також ще не внесла й не певна чи зможе внести накладену на кожного члена квоту, а тим самим, не знаю чи буде поміщене наше родинне прізвище на таблиці жертводавців. Але в мене існує на це бодай часткове виправдання. Коли ми виїхали з Торонта майже чверть століття тому, то мусили позбутись „за безцін“ хати, яка сьогодні варта тут понад 350 тисяч доларів. Повернувшись недавно назад, ми й на багато дешевшу хату дозволити собі не могли. Справа в тому, що свій „проект 1000-ліття“

В залі бенкету-бенефісу на розбудову Культурного Центру, в готелі Роял Йорк.

я також розпочав ще перед 10-ма роками, часто майже самітньо. Коли багато моїх друзів і знайомих дороблялися „овертаймами“ чи додатковими працями в своїх і несвоїх підприємствах та установах — мої вечори, вікенди і довгі неоплачені вакації чи звільнення від праці в університеті йшли на виправляння, переписування і переклади чужих, часто слабких, матеріалів для „Нових Днів“, щоб ці „Дні“ жили бодай до нашого славного 1000-ліття й ще трохи довше. Бо що варти будуть українські катедри, інститути та культурні центри без української культури в них, без періодично друкованого живого культурного українського слова? І цю потрібну статтю обіцяли мені компетентні і активно заангажовані люди майже рік тому назад, а остаточно таки довелось самому зібрати скupий і часто різноголосий матеріал і таки самому сісти і написати на тему, про вагу якої „Нові Дні“ не сміють мовчати. Тож, якщо наших прізвищ і не побачите на таблицях великих жертводавців на Український Культурний Центр чи на Інститут св.

За головним столом. Зліва: голова Громади п. Микола Гетьманчук з дружиною, п. Добровольський з дружиною Леєю — майстром церемоній, промовляє Владика митрополит Василій, голова Президії Консисторії УПЦ о. д-р Степан Ярмусь, добродійка Катерина і о. Богдан Сенцо.

Володимира, дурю себе думкою, що це прізвище знайдеться бодай на полицях у довгому ряді комплектів „Нових Днів“ чи в деяких книжках...

Але, давайте, назад до речі. Я знаю, що в околиці Торонта живуть уже сотні наших мільйонерів і тих патріотів, кому до мільйона долярів уже дуже близько. Вони не збідніють коли спричиняться часткою свого майна до погашення боргів і на розбудованій оселі „Київ“ і в Інституті св. Володимира, що однаково потрібні хоч служать трохи іншим завданням. Думаю, що при добрій волі це можуть посвідчити такі відомі діячі, як Володимир Іваницький, Павло Кіт чи В. Кирилюк, які вклали чимало праці й грошей в обидві ці інституції.

Тому, на закінчення цієї статті повторю ще дещо з заклику і віри Ювілейного комітету:

„Культурний Центр буде одним з найімпозантніших українських центрів міста Торонто й околиць. Надіємося, що слава про це та про культурно-громадську і духову працю в цьому центрі пошириться по всіх частинах світу і відгукнеться в усіх українських серцях гордістю, пошаною та християнською любов'ю, на честь якої той Центр буде возвигнений.“

Тож допоможіть йому тепер, а в майбутньому Центр напевно зможе самофінансуватися з прибутків від своєї безперервної діяльності.

Інші фази розбудови „Києва“

Тут ще слід підкреслити, що на будові Культурного Центру амбітні пляни Громади не закінчуються. В дальшому плянується відкриття на оселі філії Кредитової спілки „Союз“, мабуть, і клуб наших професіоналістів і підприємців, будова українського православного собору, дім для старших віком громадян та потребних для цього послуг.

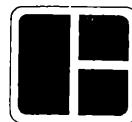
Сотні наших людей віддали плянам розбудови „Києва“ і самій розбудові дуже багато свого часу і жертв. Вибачте, що не можу згадати тут навіть всіх членів численних комітетів. Але було б гріхом не згадати бодай таких невисипущих промоторів розбудови „Києва“, як (в алфавітному порядку) панове Микола Гетьманчук, Володимир Іваницький, Микола Латишко, Юрій Охрим, Петро Родак і Панас Степура — майже всі колишні голови Громади чи члени її голови Комітету. Було б гріхом також не подякувати за їх невисипущу працю для розбудови Центру нашим жінкам, зокрема черговим головам Союзу Українок при Громаді — паням Марії Божик, Діні Гетьманчук і Катерині Щербань.

Провід УПЦ Канади визнав проект розбудови „Києва“ одним із всеканадських проектів 1000-ліття Української Православної Церкви в Канаді. Розумію становище проводу і його скромність, але від себе додам, що на мою думку, ця розбудова — це найважливіший всеканадський проект на відзначення 1000-ліття. Тому хочеться вірити, що наша громадськість підтримає його як слід своїми значними пожертвами. Хочеться вірити, що на розбу-

дованій оселі знайдеться також місце для резиденції архиєпископа Східної Єпархії, а, може, й для невеликого монастиря, жителі якого забезпечили б безперервну справді культурну працю в Культурному Центрі. Їх присутності в символічному „Києві“ вимагає престиж нашої церкви й тяжкі обставини життя української нації на рідних землях.

Більші інформації про Культурний Центр можна дістати й свої пожертви можна висилати, пишучи на таку адресу:

St. Volodymyr's Cultural Centre,
404 Bathurst Street
Toronto, Ont. M5T 2S6 Canada
tel. (416) 366-3224

CONSULTEC LTD.
consulting engineers

4180 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada M8X 1X8
Tel. (416) 236-2426 Telex: 06-984797

Інж. ЮРІЙ А. ОХРИМ
Президент

- Консультивна інженерська фірма міжнародного засягу.
- Виконує всі фази плянування, будови і перевірки більших індустріальних проектів у Канаді, США, та в інших частинах світу.

BABY POINT LOUNGE

343 Jane St., Toronto

tel. 767-2623 або 231-6739

ПРИЄМНЕ І ВИГІДНЕ ПРИМІЩЕННЯ НА ВСЯКІ ОКАЗІЇ

- Повна кухонна обслуга.
- Українські й інші страви, в наших або інших залах.

БУДЬТЕ ГОСТЕМ НА ВЛАСНОМУ СВЯТИ! ПРО ВСЕ МИ ЗА ВАС ПОДБАЄМО!

GEO. H. CREBER (від 1897 року)

208 Kingston Rd. at Woodbine

УКРАЇНСЬКА ФІРМА ПАМ'ЯТНИКІВ У ТОРОНТО

- першорядні майстри, скульптори і кресляри;
- імпортований і місцевий граніт, бронза;
- фотографії на порцеляні, нагробні написи;
- хоч замовлення виконують висококваліфіковані майстри — наші ціни найпоміркованіші!

Тел. вдень — 691-5712 і увечорі — 762-3502

РОМАН ДЕМКІВ

80-ЛІТТЯ НАРОДЖЕННЯ ІВАНА БАГРЯНОГО

(Враження з Ювілейного свята)

Звичайно, коли відзначають річницю народження відомої особи, то це робиться тоді, коли така особа ще живе. На жаль, у випадку Івана Павловича Багряного так не сталося... Він відійшов від нас ще в 1963 році, маючи лише 56 років життя. Але той факт, що українські громади в Нью-Йорку, Торонто, Детройті, Чікаго та правдоподібно в інших місцях нашого скупчення масово відзначили 80-річчя його народження, лише здивув раз свідчить про глибоку пошану і ширу вдячність нашого громадянства за все те, що зробила ця Людина з великої літери для українського народу впродовж свого славного і бурхливого життя. Такої чести і слави удостоюється далеко не кожен з наших діячів.

Іван Багряний був не тільки визначним письменником, полум'яним публіцистом, поетом, мальярем, автором багатьох хорових пісень і маршів. Він також був Людиною великого серця і душі, незвичайної працьовитості — він і помер „з кайлом в руках“. Не зважаючи на критичний стан здоров'я, він працював до останнього дня. Як пише редактор газ. „Укр. Вісті“, остання його стаття в тій газеті з'явилася, коли він вже лежав у труні.

Треба також мати на увазі, що Ів. Багряний не тільки став провідним українським письменником на Заході, але й також ще за свого життя зробив собі дорогу до західного літературного світу, чого, як знаємо, осягли лише одиниці та й то в мізерній дозі. Його „Тигролови“ перекладені англійською мовою, вийшли трьома виданнями в США, двома — в Англії, двома накладами в Голляндії й Бельгії та двічі в Німеччині й Австрії. В Голляндії та Бельгії книга виходила тиражами в 200 тисяч примірників і відразу розходилася. і такими самими тиражами в Німеччині та Австрії. В Австрії Національна Шкільна Рада рекомендувала всім школам республіки мати цей твір у своїх бібліотеках для обов'язкового прочитання шкільним юнацтвом. Не меншою подією була й поява „Саду Гетсиманського“ французькою мовою у Франції. Хто інший з українських авторів може похвалитися подібними успіхами серед чужинців?

В неділю 15-го листопада м.р. в залі катедри св. Покрови в Детройті заходами осередку УРДП, філії ОДУМу ім. С.В. Петлюри та видавництва „Українські Вісті“ відбулось вшанування 80-ої річниці народження Івана Павловича Багряного. Хоч цю незабутню зустріч українців чомусь було названо „бенкетом“, проте люди тут зустрілися не стільки для „бенкетування“, скільки для вшанування Людини, з якою багато присутніх мали шану і приемність співпрацювати або знати його особисто, або в кожному разі глибоко ціняти за все те, що він зробив для нашої еміграції і для українського народу взагалі. Зборами керував редактор газети „Українських Віостей“ — наш вельмишановний Михайло Смик, який не тільки вже багато років редактує газету на високому ідейнополі-

тичному та літературно-мовному рівні, але також є першорядним промовцем.

Відзначення річниці народження Івана Багряного вшановував своєю присутністю і словом його одноліток — журналіст і громадсько-політичний діяч, а тепер Президент УНР в ексилі Микола Лівицький. Рівно 40 років тому, будучи учасником 1-го з'їзду українських журналістів, який відбувся влітку 1947-го року в Етлінгені (Німеччина), автор цих рядків був свідком, як тоді сорокарічний Микола Андрійович свою ораторською промовою полонив учасників того з'їзду. Тепер, після того, коли вік його подвоївся, ми знову мали приемність слухати Миколу Лівицького. І хоч 40 років, звичайно, не могли не позначитися на людині, проте його голос і далі був сильним, твердим і рішучим. В основному він поділився своїми спогадами про останні дні життя Ів. Багряного, з яким він дружньо співпрацював...

До слова запрошується д-р Михайло Воскобійник — близький приятель та співпрацівник Івана Багряного, теперішній голова УРДП та загальновідомий наш журналіст, громадсько-політичний діяч. Також із ним я мав приемність вперше познайомитися на тому ж з'їзді журналістів в 1947 році. Маючи тоді лише 29 років, за цей час М. Воскобійник завдяки своїй наполегливій праці і здібності досягнув високих успіхів у своїй життєвій кар'єрі. Переселившись до США, не припиняючи своєї журналістичної та громадсько-політичної діяльності, він не тільки здобув ступінь доктора філософських наук (з ділянки історії), але також аж до часу відходу на заслужену емеритуру працював професором двох американських університетів.

Д-р М. Воскобійник говорив про Ів. Багряного, як людину, ідеї якої були „історичною синтезою національно-визвольних ідей революції 1917-20 рр. та ідей, що зформувалися серед наступної генерації у підсвітській дійсності в Україні в роках після універсального періоду“.

„Його ідеї та практична діяльність, — сказав М. Воскобійник, — це принципове відкинення всякої тоталітаризму — комуністичного і фашистського. Це заперечення сліпого послуху вождеві, відкидання брутального насильства над індивідуумом, а замість цього стимулювання свідомої участі народніх мас у будівництві держави, її культури та економіки“.

Зокрема, промовець сказав, важлива практична потреба тепер — продовження видання цінної документальної праці „Біла книга про чорні діла Кремля“, що колись започаткував сл. п. Семен Підгайний та проф. Іван Дубинець. Тепер треба видати третій том тієї праці з документацією про загибель мільйонів українців у Другій світовій війні, в тaborах військово-польонін, в сталінських та німецьких концтaborах та на каторжній праці в Німеччині.

Для здійснення цих задумів і низки інших згідно ідей Ів. Багряного, на думку д-ра Воскобійника, „надзвичайно важливо забезпечити безперебійне існування нашого бойового органу і трибуни уердепівських ідей „Українські Вісті“ та інших видань нашої думки ...бо без цих пресових органів буде неможливо впоратися із дальшими багрянівськими завданнями“.

Також з промовою на тему ролі Ів. Багряного в громадсько-організаційному житті української емігра-

ції виступив голова „братньої частини“ УРДП (для багатьох присутніх було новиною, що існує дві УРДП) та редактор військово-політичного журналу „Штурм“ Олександер Мельниченко.

Багатою була мистецька частина свята. І тут у всій своїй мистецько-артистичній красі показав себе загально-відомий наш майстер мистецького слова Ростислав Василенко, який прибув з Канади. Він полонив слухачів не тільки красою українського мистецького слова, але й тим, що рецитуючи навіть велиki твори Ів. Багряного, він їх не читав, але говорив напам'ять. Чи він це завдячує своєму професійному „секретові“, як артист, чи своїй феноменальній пам'яті — не знаємо. Може, одному і другому.

Також з гарними декламаціями виступили члени ОДУМу Андрій Смик і Віра Гаркуша та співаки і квартет капелі бандуристів ім. Тараса Шевченка, які виконали пісні на слова Ів. Багряного.

Приємно було бачити на цьому святі також багатьох інших визначних наших громадян, які були колись або активними співпрацівниками Багряного або в своїй праці і діяльності керувалися і керуються його ідеями. Серед них бачимо Олексія Коновалу — генерального секретаря УРДП, д-ра Анатолія Лисого — голову видавничої спілки „Українські Віті“, фундації ім. Івана Багряного та голову Комітету 1000-річчя хрещення України при консисторії Української Православної Церкви, Федора Федоренка — голову військово-політичної ради, членів УРДП Петра Майсюру, Івана Карнауха, Миколу Мороза, Григорія Мороза — голову КК УРДП Канади, Василя та Івана Пономаренків (Василь є головою осередку в Клівленді), Сергія Якимцова — голову Комітету сприяння українському мистецтву в тому ж Клівленді, та багатьох інших.

Приємно було також зустрітися із Марією Гарасевич — журналісткою та літературним критиком (авторка понад п'ятидесяти літературних есеїв), яка тепер проживає в штаті Мічіган. Нічого й казати, що авторові цих рядків було приємною несподіванкою після сорока років знову побачитися з особою, яка носить тодішнє до його прізвище — Анастазія Мовчан. Востаннє ми бачилися десь року 1947 в ДП-таборі на Ляймі біля Мюнхену. Потім, як це звичайно з більшістю наших „депістів“, доля нас розлучила. Чоловік Анастазії Олександер кілька років тому помер. Анастазія Мовчан також свято зберігає пам'ять про незабутнього Івана Павловича Багряного.

На жаль, Багряного тепер серед нас уже нема, хоч він ще міг би дожити до 80 і більше років. Але, як влучно сказав д-р М. Воскобійник, „хоч Багряного нема, але є ми з вами. А це багато значить! Пам'ятаймо його слова:

„Ми є, були, і будем ми, й Вітчизна наша з нами!“

„Нашими спільними силами заступімо його! Правцюмо ж, як працював невтомний Багряний, щоб і дальше здійснювати його ідеї для добра України і її всюди сущого страдного народу!“ І це особливо треба пам'ятати тепер, в обличчі смертельної загрози, яка нависла над нашою нацією.

Від Редакції: Поскільки відзначення річниці І. П. Багряного в Детройті вважаємо за найважливіше — репортажів з інших осередків через брак місця не друкуємо.

- Великий вибір вигідного і модного взуття
- Регулярні і ширші фасони.
- Помагаємо клієнтам з відтисками та з іншими проблемами.

— ROMIKA — SALAMANDER — LA VALLE
— GALLUS — ORTHOPAEDIC SHOES

ПЕНСІОНЕРАМ 10% ЗНИЖКА

2218 BLOOR ST.W. (at Runnymede) TONY HRUBI
TORONTO, ONT. M6S 1N4 (416) 763-1851

M - C DAIRY

- ЙОГУРТ
- ГУСЛЯНКА
- БІЛИЙ СИР
- СМЕТАНА

У СЕ СМАЧНЕ,
ДОБРОЯКІСНЕ!

ЗДОРОВИЙ і СМАЧНИЙ ХЛІВ

та інші печива випікає

Українська пекарня

THE FUTURE BAKERY

власниками якої є

Ірина і Роман Вжесневські з родиною

735 Queen St. W., Toronto, Ont.

Tel. 368-4235

Прихильну й солідну обслугу
отримаєте у

WEST END MEDICAL PHARMACY

i

MEDICUS PHARMACY

mgr. О. Хабурський і mgr.

О. Джулінський — власники.

2199 Bloor St. W., Toronto, Ont. Tel 769-1717

284 Bathurst St., Toronto, Ont. Tel. 368-4956

МИКОЛА НЕВРЛИЙ

У Братіславі вже тридцять років працює на літературній ниві, тихо й скромно, наш друг д-р Микола Неврлій¹. Хоч у нього феноменальна пам'ять, а все ж таки, можна побоюватись чи через завантаженість працею він не забуде за своє славне сімдесятірччя.

Микола Неврлій народився 15 листопада 1916 р. в Ростові-на-Дону в родині вчителя середніх шкіл Ярослава Неврлого, який добре володів кількома мовами: крім матерної чеської, він знав польську, українську, російську і німецьку.

Ще не було Миколі й два роки, як померла його мати. Піклувалася ним його старша сестра Ярослава. У Ростові вони зустріли й революцію, зазнали тут досить голоду і холоду.

На початку 20-их років запросили батька до Полтави, де в Інституті Народної Освіти мав викладати польську і німецьку мови. Тут вони познайомилися із визначними діячами культури і політики — Воропаем. Шепотевим, композитором Василем Верховинцем, Л. Булаховським і з іншими, які просили батька викладати на Всеукраїнських курсах чужоземних мов у Харкові. Тут, між іншими познайомилися також з Олександром Довженком, пізнішим кінорежисером світової слави. Він в той час у батька вивчав німецьку мову.

У Харкові батько Миколи одружився з Катериною Юріївною Бурлюк і вона вісім років була мамою Миколі та Ярославі. Катерина Юріївна була як на той час дуже освічена жінка і під її впливом формувався літературно-мистецький смак Миколи.

Здавалося, що життя в родині Неврліїв унормалізувалося, але, на жаль, як говорить Микола „та сама мамка Катерина Юріївна з-за нічого покинула нас“, і вони перебралися до Куп'янська, де Микола закінчив семирічку.

Улюбленим його предметом стала українська література, мабуть, під впливом Євфросинії Хомівни Коровай, колишньої слухачки М. Зерова, яка теж через кілька років стала матір'ю Миколі.

Отже дитинство Миколи пройшло на Радянській Україні. Було йому неповних 17 років, коли в 1933 р. родина повернулась до Чехословаччини. Його батька призначили викладачем української мови у жіночій учительській семінарії в Ужгороді, де він уже в 1937 р. видав чи не першу фонетичну граматику на Закарпатті. Микола закінчив тут вищу середню школу, а в 1936 році екстерно й учительську семінарію.

Три роки Микола був учителем у верховинському селі, звідки в 1939 році втік через Румунію, Югославію й Австрію до Чехії, бо не хотів жити під окупацією мадярських гонведів.

Після приїзду до Праги Микола записався на студії в німецькому й українському університетах на катедрах слов'янської філології. Тут на початку

1945 року захистав докторську працю, а в 1950 році захистив дисертацію в Брненському університеті в проф. Ф. Волмана. Миколина дисертація в проф. Колесси у 1944 р. була на тему „Еволюція лірики Олександра Олеся“, з яким він часто консультувався.

В 1947 р. Микола Неврлій викладав російську мову в промисловій школі в Чеських Будейовицях, а згодом був покликаний до художньо-промислової школи в Брні й рівночасно був лектором української мови в Брненському університеті. Від 1956 р. працював в Експериментально-педагогічному інституті в Братіславі, а від 1964 р. в Інституті слов'янських літератур при Словацькій Академії наук. У 1966 році став кандидатом наук.

Микола Неврлій є небуденою постаттю у нашій літературі і мистецтві. Його літературний доробок грандіозний як якісно, так і кількісно. Досі він написав коло 500 праць (статей і великих творів) на різні теми. Як історик літератури він дебютував у 1952 році своєю монографічною книжкою „Іван Франко — український поет і революціонер“ (Прага), а далі з'явилися його інші праці — „Іван Франко і чеська література“ (1954), „Іван Франко і словаці“ (1956), „Іван Франко і прогресивний рух у Чехії в 80-их роках“ (1957). За цим зразком він підготовляє чеською і словацькою мовами праці й про інших українських письменників і поетів.

У 1954 р. вийшла у Пряшеві українською мовою його книжка „Безсмертний Шевченко“, а згодом словацькою мовою „Шевченко — революційний поет України“ (Братіслава, 1960). Разом з чеським істориком Честомиром Амортом Микола Неврлій зайнявся спорудження меморіальної дошки на Жоффіні з приводу участі Івана Франка в 1891 р. на з'їзді слов'янських студентів у Празі.

Разом з М. Мольнаром і Й. Грозенчиком він упорядкував науковий збірник „З історії чехословако-українських зв'язків“, що видавався двічі — чеською і словацькою мовами (1957), а наступного року й українською мовою. Разом з Мольнаром написали вступну статтю до двотомника Шевченкової поезії. Велику заслугу зискав собі Микола Неврлій виданням творів українського поета Богдана Ігоря Антонича „Перстені молодості“ (Пряшів, 1966) і книги „Ранені дні“ Дмитра Фальківського (Пряшів, 1969), разом зі вступними статтями.

Цінними є його „Українка Словака“ — бібліографія за роки 1945-1964 (1965), „Неоромантизм в українській радянській поезії 20-их років“ („Дука“, 1967), „Українське авангардне пізнанство“ (Загреб, „Коло“, 1967). У 1951 р. він написав передмову до чеського перекладу „Боя конструктор“ та „Борислав сміється“, написав епілог до перекладу роману П. Мирного „Страчена сила“ („Пропала сила“...), епілог до Собкового роману „Запорука миру“ (Прага, 1953), біографічну статтю „Герцен і слов'янство“, „Іван Франко а чеська культура“, (Прага 1955), „Перший класик української літератури“ та „Іван Котляревський і його будітельське стремління“, „Література Радянської України“

(„Рівність“, 1949), „До 50-ої річниці смерти О. Копиленка“ (1951), „Радянський драматург О. Корнійчук“ („Праця“, 1951), „Леонід Первомайський“ („Рівність“, 1949), „Українська народна пісня“ (Літова оброда, 1951) і багато інших праць.

Д-р Микола Неврлій також постійно співпрацює з популярною словацькою енциклопедією „Піраміда“, в якій публікує довідки про багатьох визначних письменників України. Недавно він закінчив редактування укладеного доц. Петром Бунганичем „Словацько-українського словника“, що містить 100,000 слів. Він також співпрацює з редакцією радянської енциклопедії тощо.

Подане тут — це лише мала частка того, що наш ювіляр досі зробив для популяризації української культури. З огляду на його добре здоров'я, надіємося, що він зможе зробити ще багато більше.

При цій нагоді треба згадати і його дружину, милу та симпатичну жінку, велику помічницю у всьому, де була на це потреба. Вона знаменита редакторка чеської, словацької і української мов і талановита перекладачка.

Побажаймо нашому подружжю многі і благі літа.

Юрій Гривняк

¹ Транскрипцію прізвища ювіляра ми взяли з заголовка статті із „Українського радянського енциклопедичного словника“. В „Енциклопедії Українознавства“ Вол. Кубійовича прізвище ювіляра подане „Неврлі“, а Юрій Гривняк та інші приятелі вченого часто подають його прізвище в українізованій формі як Неверлій. — Ред

WILLIAM'S SHOE STORE

Від 1950 спеціалізується в широкому
— взутті В — ЕЕЕЕ
— взуття для дорослих і дітей
— ортопедичне взуття

- WHITE CROSS
- SALAMANDER
- NATURALIZER
- ROMICA ● JARMAN
- FLORSHEIM

TORONTO, 750 Queen St. W.

(біля церкви св. Миколая; розуміємо по-українськи)
Телефон: 363-4898

Юхим Зілок

Alfred Leather Sheepskin and Fur Co.
162 SPADINA AVE. (at QUEEN)
TORONTO, tel. 366-0091

ВЕЛИКИЙ ВИБІР:

— Кожухів, хутер і шкіряних виробів.

Вже 15 років на одному місці служимо
українській громаді! Найвищої якості товар
з англійських шкір!

Перед тим, як купити хутро чи кожух,
порівняйте наші ціни і якість!

Шиємо до міри без додаткових коштів.

РЕЦЕНЗІЇ — ОГЛЯДИ — НОТАТКИ

Богдан БОЙЧУК

СНОВИДНИЙ КАЛЕЙДОСКОП

Роман Бабовал, „Нічні перекази“,
поезії, Брюссель — Бельгія 1987, 94 стор.

Ще в 1970 р., пишучи про першу збірку Романа Бабовала „Навіщо про це загадую“, я закінчив свої роздуми отаким „пророцтвом“: „... в Бабовалі матимемо багатогранного поета, який п'ятиме руки дуже глибоко в рінь буття, щоб викидати звідти нові й небачені речі“. Завжди приемно, коли про роцтва здійснюються. Правда, моя „пророча“ візія була трохи задраматична, бо Бабовал не належить до тих поетів, які викидають з надр, — а радше до тих, які витягають речі з темряви, або відсушують заслони до небаченого досі.

Його остання збірка „Нічні перекази“ інакша від попередніх — це наче калейдоскоп, в якому все безнастансно рухається (візії, метафори, почування, кольорит, музика), все миготить, дивує й притягає свою незвичайністю. Бабовал скоплює властивість цієї поезії метафорою розбитого дзеркала, коли „в руці відблискують його кілька уламків; і в кожному з них день — щосекунди неподібніший до себе“.

Наймарканішою властивістю Бабовала є його дивні метафори (їх можна теж назвати див-образами, сно-видіннями, чаклуваннями, заклинаннями і т.п.). Слово „сновидність“ в цьому переліку найсуттєвіше. Поет сам вручає нам ключа до своїх образів: „так входжу в сон — немов у клітку“. Отже, мова тут не про відтворення чи перетворення снів, як це робив Богдан І. Антонич, а радше, про несонну людину, яка входить у сон і відкриває там дивовижні краєвиди форм у перекошених перспективах.

Ось як Бабовал змальовує вечір:

В годині
завороження лягає на чернозем птиця
плямою — щораз сірішою. Й за шибкою
стовбичать хвірі на безсоння ліхтарі.

Це не сюрреалізм, бо окремі сюрреалістичні прийоми не ведуть до надреальноти, а радше до землі з її природою, і до людини з її коханнями; ані не є це реалістична картина, бо все тут повігинане в сноподібні, заворожливі форми. Бабовалові образи належать до тієї грані, коли людина заливає „клепсидру ока синім вітром“, як він каже в одному вірші, і пробує засинати.

Увагу поета заманює найчастіше природа, яку він перелицьовує на свій власний дивовижний лад: деревам птахи „звивають гнізда в обіймах“, а місяць „пазурим таврує“ їхню кору; для горобця підводять „драбину до осінніх виріїв“, а птахи залітають в ока ліхтарі і

кожному клюють — один
по одному — щасливі сни.

Або птахи, усвідомивши, що не буде весни, —
з плечей в калюжу
поскидали гнізда, звиті
з коренів і шумів,
і відлетіли поза сон,

лишивши кожному:

в очах — краплинку неба,
в серці — жмутик пуху й на
долонях — невиразну долю.

Бабовал володіє здібністю „природно“ поєднувати в своїх поезіях елементи наскрізь реалістичні з елементами поза-реальними: він ставить **городицям** реальну **драбину** до осінніх вирів, реальні **птахи** **залітають** в око ліхтарів, **птахи** **клюють** щасливі сни, а **гнізда** звиті з **коренів** і **шумів**. Особливим у композиціях цих образів є те, що вони індуктивно ведуть також до людини, ледь, на-тякаючи на її призначення чи долю, тобто залишаючи в очах „краплину неба“ (надії, щастя), в серці „жмутик пуху“ (м'якості, теплоти), а в долонях „невиразну долю“.

Все ж, коли поет звертається до людини, то перспективи до її долі чи призначення далеко рівніші, тобто вони втрачають свою магію, перестають бути таким дивосвітом, як є для нього природа. Ми бо,

задивлені в безсмертя лишайв
шукаємо себе
з погаслим сірником в руці.

Взявши до уваги, що „безсмертя лишайв“ — плоске, приземне безсмертя, та те, що людина шукає себе без світла, тобто спіла до себе самої — усвідомлюємо, що Бабовал не має високих ілюзій щодо особливості людини та її призначення. Це його відношення до людини ще пряміше висловлене в іншому вірші:

у тіні наших підліх
радостей ми
виживем, мабуть — зовсім
без віку, голі у найнятих совістях.

Отже, людське життя зводиться в останньому рахунку до **виживання** в найнятих, тобто чужих совістях з „підлими радостями“.

Але такі настанови виринають у Бабовала тільки в концепційній площині. Бо в площині емоцій людина знов вливається в природу, стає частиною її містерійності, казковості і незвичайноти. Ліричний герой в коханні „весною стегна загортає“ своїй коханці, п'є її „хтіві очі“, — а небо над ними, як її „роздерта сукня“ Взагалі, після природи, другою домінантною темою в поезіях Бабовала є еротика. Але його еротика дещо омітизована, оказкова, ніжна й зворушлива:

жевріють
найкращі пори року
під твоєю шкірою
що — між молочними грудьми

ПЕТРО НАУМЧУК
досвідчений представник фірми

Тел:
236-1011

3200 BLOOR ST. WEST at ISLINGTON SUBWAY
ГАМБЕРВЮ — ТОРОНТО

продаст Вам нове або вживане авто,
полагодить позику, гарантію тощо.

З Петром Наумчуком можна порозумітися
українською мовою, Увечорі телефонуйте: 251-7525

іскриста пташка недоцільно
ронить проминальні щебети ...

І саме в акті кохання людина й природа зливаються в одну мелодію — доповнюють себе, провожують одне одного поза себе:

коли кохаємось:

мій дотик — мов огонь загублений в соломі
твій стан — мов неугавне розгинання очерету
мої уста — мов ледь дозріла шкірка персика.
і твої перса — мов сполохані два соболі.

Не оминає Бабовал у своєму оファンгазованому світі й неомінного:

пісок іржавіє в очах посліпих
перехожих, і не знають вже
дерева літеплі, куди на смерть
їм вибиратись.

Тема смерті появляється в поезіях Бабовала справді рідко, але, якщо її появляється, то знов же дивно лагідно, як частина нормального порядку речей у природі:

... пускайсь
до мене кладкою веселки.
як дійдеш, я навчу тебе
вмирати в полі
безіменних
квітів.

Про стилістичні властивості поезій Бабовала треба було б писати окрему статтю. Я обмежуся лише кількома підсумковими реченнями. Бабовал майже виключно послуговується вільним віршем; лише час від часу натрапляємо в нього на так звані „блілі“, тобто строгіше ритмізовані, вірші. Основою (та не лише основою, але й структуральним хребтом) його творчості є метафора, характер якої можна відчути хочби з наведених тут рядків. Кожний вірш поета має властиву лише йому інструментацию, тон і ритмічну композицію; але ці елементи, хоч часто дуже вишукані, не втручаються цією вишуканістю в фактуру вірша, але природно входять у неї. Варто відмітити ще Бабовалив спосіб ламання речень у рядки; робить це він

проти нормальнії синтаксичної логіки, перериває рядок ніби випадково і саме таке переривання миттєво дає такому „перерваному“ рядкові відтінь іншого значення, або робить ритміку вибагливішою.

Але все таки є одне „але“... В поезії, як і в житті, забагато доброго перестає бути добрим. Є познаки, що метафора в Бабовала стане самоціллю і зробить його творчість одновимірною. Крім того ота калейдоскопічна рухомість, оті миготіння затирають композиційні контури віршів. Миготливість, по своїй природі — це розплівчастість обрисів. Вона теж має тенденцію до поверхневості. Мені здається, що Бабовалові треба зупинити свій калейдоскоп і дозволити поезіям прибрати гостріших контур та пустити коріння в ґрунт. Це, врешті-решт, в поетичній природі Бабовала, що посвідчити мій улюблений вірш „День серед дерев“, який наведу повністю як закінчення:

як тільки полум'ям роси
горить світанок на твоїх устах
в моїх очах
дерева височезні зеленіють.
як тільки завмирає сонце в
затінку твоїх грудей —
щоразу глибше забігаю в сон
найстаршої берези.

10 VIII 1987

Я. МАСЛЯК

НОВА СЕНСАЦІЙНА КНИЖКА

(О. Хахуля. **Б. Антоненко-Давидович у пазурах чекістів** В-во „Ластівка“, 215 стор. 1987)

Книжка Олександра Хахулі „Б. Антоненко-Давидович у пазурах чекістів“ — це документ часу. Інтригуюча розповідь співучасника недолі, з яким видатний письменник прожив низку років у таборі смерти — Востоклагу.

У спогадах показано цілу мозаїку людських типів, різного сорту й покрою. Зокрема, дуже чітко й яскраво показано чекістів, тих виродків-садистів, для яких терпіння в'язнів були їхнім самозадоволенням, а розстріл просто розвагою, а часом і на годою для підвищення в чині. Класичним прикладом таких типів є генерал Гвоздевський, Садиков, Сивограков і Казанков, який власноручно з пістоля забив свого рідного батька-священика. Це були люди, для яких безправ'я стало законом.

На тлі макабричних сцен, у яких життя письменника і його співучасника не раз висіло на волосинці, змальовано постати Б. Антоненко-Давидовича, дивовижнього оповідача (там, у таборі, й зародився роман „За ширмою“) як людину незламного характеру, високоморальну й делікатну.

За писання творів у концтаборі він потрапив до страшного ізолятора у підземеллі, темного, з мокрими стінами і долівкою та сталим холодним проходувом, бо вікон там не було, лише вузькі діри-щі-

лини. Там письменник і занедужав на хронічне запалення легенів. Пізніше, вже на волі, але під пильним оком КГБ („Ми вас, звичайно, не арештуємо, але ми маємо другі способи, рівнозначні арештові“) хронічне запалення легенів і стало причиною передчасної смерті письменника.

Все ж і серед тих невідрядних обставин знаходиться одиниця, що старалися полегшити страдницьке життя в'язнів. Такими людьми були: Зінаїда Жданович (княнка), лікар Медведенко, та статистик лазарету-безконвойна Аллочка Зарудна, дівчина з Кубані, якій присвячено у спогадах окремий розділ.

На особливу увагу в окремому розділі заслуговує зворушлива розповідь Антоненка-Давидовича, відтворена Хахулею, про дівчину, що звалася Пісня Україна. Цікаві також два анекdotи про радянську дійсність, за які лікар Зацепін дістав 25 років ув'язнення в таборах.

На обкладинці книжка має портрет письменника роботи таборового в'язня-мистця Якова Прудника, а також у книжці — родинне фото, де бачимо Антоненка-Давидовича ще малою дитиною, разом з батьками, та інші світlinи.

Видання має 215 сторінок, 18 розділів, з яких один кращий другого; їх попереджує глибока змістом передмова Дм. Чуба, який переклав книжку з російської мови, провівши паралелю між минулим і сучасним невідрядним станом в Україні.

Ці спогади написав письменник О. Хахуля, українець з походження, легким розповідним стилем. Читаються вони легко, як художній твір, за одним присідом. Мов на кінострічці пересуваються перед очима читача потрясаючи до глибини душі події і картини, від яких часом аж в очах закрутиться непрошенна слізоза. Глибоко змістовна книжка багато залишає до думання. Це гарний останній трибут покійному талановитому письменникові, який міг дати ще один літературний шедевр, але...йому не дали цього зробити.

У продажу ціна книжки 12 доларів.

ЦЕНТР КУЛЬТУРИ СВ. ВОЛОДИМИРА ПОШУКУЄ АДМІНІСТРАТОРА

Корпорація Центру Культури св. Володимира на оселі „Київ“, Оаквіл, Онтаріо пошукує Адміністратора (керівника) Центру. Особа на цю позицію мусить знати англійську і українську мови, мати практику (досвід) у завідуванні банкетними залами і в координації ріжких громадських, культурно-релігійних та бізнесових оказій.

Це є праця для особи, яка має приемність працювати з людьми й має характер енергійного провідника. Аплікації слати до:

Selection Committee
Administrative and Activities Manager
P.O. Box 104, Station „U“
TORONTO, ONT., M8Z 5M4

Ілля ДЕМИДЕНКО

ЧОМУ ТРЕБА ВИДАТИ ТВОРИ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

1. Драгоманов мав універсальні знання, він був учений, історик і український політичний діяч, літературний критик і етнограф. Кришталево чесний. Йому належить відомий вислів: „Для чистої справи потрібні чисті руки!“

2. Царський уряд звільнив його з посади професора у Київському університеті за українську національну діяльність.

3. Щоб провадити оборону українського народу, М. Драгоманов за згодою Київської Громади емігрував до Швейцарії де почав видавати журнал „Громада“, а також ріжними мовами дописував до іноземної преси. До Світової Загальної Географії (Реклю) написав розділ „Україна“. Коли вийшов горезвісний Емський указ про заборону всього українського, він написав, і передав на Світовий Конгрес літератури (Париж, 1878 р.) брошурку в, якій ясно подав історію українського народу, його змагання і переслідування царським урядом. Це був перший виступ перед культурним світом за права українського народу.

4. Встановив відмінність і особливість культури і етнічно-психологічних рис українського народу, порівнюючи з московським. Подані Драгомановим факти (Сто років тому) і способи нищення української культури та її діячів, ще з більшою силою могли б свідчити (якби були видані твори), що московсько-більшовицький режим є прямим спадкоємцем царського режиму.

5. Те, що твори Драгоманова досі не зібрані і не видані (щоб служити українському народові) є на нашій совісті. Іван Дзюба пише: „Яка ще нація в світі може похвалитися таким становищем, коли найбільші її вчені в галузі суспільних наук— Михайло Грушевський і Михайло Драгоманов, люди із світовим визнанням — невідомі в своїй країні .... Твори обох не видаються і дістати їх не можна... Штучне збіднення і мародерство культурної історії України провадиться ТАМ і ТУТ, компромітує нас перед культурним світом і обезсилює. Один адвокат, діставши пару книг Др-ва (всіх мало б бути 20т.) пише:“ Я щойно в Америці запізнався з творчістю Драгоманова і дуже багато навчився. Це колосальна постать, і якщо хтось з українців береться до політики не читаючи Драгоманова, то він очевидно не може знати азбуки політичного мислення..“ Тому ми, очевидно, і є політичними недоростками.

6. М. Драгоманов відіграв величезну роль у боротьбі проти московофільства у Галичині. Є. Чикаленко пише: „Драгоманов після Шевченка зробив для національної справи більше ніж хто інший. Він визволив галичан з болота московофільства“. Навіть студентський кружок „Друг“, до якого належав Франко був москофільським і тільки під впливом кількох статей Др-ва став українським. А Франко став славним українським письменником і політичним діячем.

7. На ювілеї 30-літньої наукової діяльності Драгоманова Франко сказав: Народ, який не вміє шанувати своїх заслужених мужів, невартий імені культурного

народу“. Але головне не в особистій пошані, а в тому, що не видаючи його творів ми збіднюємо і обезсилюємо самі себе. Без творів Драгоманова і Грушевського ми є слабі оборонитись проти намагання Москви привласнити історію Київської Русі, прикриваючись для цього плащиком 1000-ліття Хрещення Русі. Вчасно видані (зокрема англомовні) твори Драгоманова і Грушевського поставили б нас на вищому рівні серед культурних народів і перестерегли б багато неоправданих нападів. Кожному часові своя задача, — казав Драгоманов. Деякі його твори мають лише історичне значення, але більшість і через СТО років набули ще більшої вагомості. Його ім'я згадується у світових енциклопедіях, але треба, що б його твори стали доступними українським і іншомовним читачам. **ОТ ЧОМУ ПОТРІБНО ВИДАТИ ВСІ ТВОРИ ДРАГОМАНОВА.** В КІУС (Едмонтон) вже зроблені англомовні переклади політичних творів М.Д., а в УНІГУ (Гарварді), створено Фонд Драгоманова. Допоможіть всіму Вашим можливостям реабілітувати людину, яка відмовилася від особистого щастя і віддала себе на службу обездоленому народові.

Мгр. С. Хемич, голова ФКУ, затвердив трьох музіїв довір'я для цього фонду: від УНІГУ проф. О. Пріцак — директор, від Головної Екзекутиви ФКУ д-р Роман Процик — заступник голови й Ілля Демиденко — член. Чеки виписувати на **Ukrainian Studies Fund**, зазначаючи внизу чека: Фонд Драгоманова, і висилати на адресу:

Harvard University
Ukrainian Studies Fund
1583 Massachusetts Avenue
Cambridge, Massachusetts 02138
USA

ДОПОМОЖУ КУПИТИ або ПРОДАТИ

апартаменти, будинки,
бізнеси, котеджі і фарми
— Безкоштовна оцінка
вашого дому.

Прошу звертатися до:

АНДРІЯ ЛАТИШКА

236-2666 — бюро
620-4953 — дім

R. CHOLKAN & Co. Ltd, Realtor

5302 Dundas St. W., Toronto, Ont., M9B 1B2.

**ЗРОБІТЬ ПРИЄМНІСТЬ І КОРИСНУ
ПОСЛУГУ СВОЇМ РІДНИМ ТА ПРИ-
ЯТЕЛЯМ, ПЕРЕДПЛАТИТЬ ДЛЯ НІХ
ЖУРНАЛ „НОВІ ДНІ“!**

Ф. Миколаєнко

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

Якось натрапив я в газеті: „Українка 42 роки, гарна на вроду, спокійної вдачі, любить музику й гумор, самітня, шукає спокійного мужчину. Писати на адресу:....“

Усе ніби на мое замовлення! Тільки, як на мої зуби, занадто молода, — таку й на ланцюгу не втримаю. До того ж, жіночка, видно, бувала; може вже кілька разів розведена, бо якби була вдова, — так би й написала, а то — самітня. Не панна ж вона, що по сороківці надумала обзавестися купою діток!

Воно й з удовами трудно зладити, бо вони все шукають такого, як перший був. За що не візьмися і відразу чуєш: „Ех, мій Левко не так робив...“, або: „Я вже ніколи не знайду такого як Юхим; хоч він часами й у гречку скакав, але...“

Подумаєш і нічого не скажеш, а хотілося б сказати — зачекай, бабо, я ще встигну у гречку скочити!

А розвідка буде лежати в ліжку, очікуючи сінданку, та все докорятиме: „Усі мужчини однакові; нездари, диктатори, шовіністи, поневолювачі й визискувачі жінок, відсталі від прогресу цивілізації“ і т. д., і т. п. А запитати б її — навіщо вона з мужчинами лigaється? Знайшла б собі таку як сама і валалися б у ліжку доки б не попухли з голоду.

Та що вдієш, як на таких тепер світ стоїть. Отож і шукаєш бозна що, бозна де... Ідеш на всі уступки, аби не бути самому в чотирьох стінах, як у карцері. Годиш, годиш і не вгодиш — за кілька тижнів твої валізки надвір виставляє. Он мій приятель філіпінку собі виписав. Дарма, що на 30 років від нього молодша, а так його доглядала, так шанувала, доки не знайшла собі молодшого й багатшого, та ще й пів хати у вірного мужа забрала.

Нехай уже яка буде, аби своя. А зрештою, не всі й розвідки розгнуздані. Напевно й серед них є добродушні й люб'язні жіночки — жертви безвідповідальних егоїстів. Може оця і є одна із тих знедолених? Тільки ж якби трохи старша.

Нарешті прийшло мені в голову, що серед жінок досить поширені манія молодості — утинають собі кілька років віку, хоч тим переважно одурюють тільки самі себе. Ось ця нічого не згадала про колір свого волосся. Якби була блондинка, або брюнетка, то обов'язково написала б, ато промовчала — значить сивенька. Не зазначила також вімірів. А жінка ніколи не приховує того, що в неї гарне, зокрема якщо вона струнка, гнучка та висока. Ale останнє для мене не грає ролі. Я волю пухеньку й куценку, бо й самому до двох метрів бракує понад 30 сантиметрів і я не уявлю як з довгою жінкою цілуватись, особливо у ліжку. А ще як вона суха — без мозолів мені не обйтися.

Отож, беручи під увагу усі дані між рядками оголошення, набавляю їй десяток і виходить жіночка моого калібру.

Беруся за перо. Багато про себе писати не збираюся, бо незнати скільки молодців уже мене випередило та й сумнівно щоб з цієї затії щось путнє вийшло, бо де та Америка, а де Австралія, а на те щоб пошитися в дурні і поштової картки вистачить.

Ось якраз і картка гарненька завалялася з малярком австралійської папуги Пінк Галаг, що має рожеве черевце і сивенькі крильця. Пишу.

Дорогенька Пані Люся!

Поперше, запевняю, Вас, що це не мій портрет на картці — я ніколи не був таким красним. Тільки й спільнога між цим птахом і мною те, що ми оба балакучі й обидва зверху посріблени. А ще запевняю Вас, що я дуже спокійний, як сплю, і не вимогливий — як заколишите мене — спатиму, як лялька, а як хропітиму — візьміть мене за носа і матимете спокій. Про мою веселу вдачу можете судити з цих кількох слів, а про іншу вдачу довідаєтесь пізніше, бо ніякий дурень про свої мінуси Вам наперед не скаже. Ліпше промовчати, ніж збрехати. На жаль я не музика, навіть на нервах не вмію добре заграти, але музику люблю, тільки не дуже модерну. Що Вас ще цікавить, якщо взагалі Вас хоч трохи цікавить моя особа, — питайте — на все дам щиру відповідь.

Вірю, що Ви прекрасно виглядаєте, але скільки не намагаюся уявити Вашу вроду — без фотографії труудно. Волів би Вас бачити живу, але між Пертом і Нью-Йорком 180 меридіянів, а міряючи долярами — 1,500. Тож перве ніж вирушати на таку віддалу, я б хотів принаймні уздріти Вас на фотографії. Якщо Ваша ласка, дорогенька Пані, пришліть бодай маленку, але не саме личко, а й усю фігуруку Вашу, з ніжками включно, бо, як Ви знаєте, на перший погляд ніжки — то одна з найважливіших жіночих принад. Було б добре в бікіні, але я не вимогливий — можна й без того. Свою фотографію я Вам вишлю, якщо побажаєте.

Ваш далекий поклонник — ...

За пару тижнів я одержав відповідь із знимком. Спершу оглядаю знимок, і в мене серце занило. Боже, яку красу Ти вмієш творити нам на спокусу!

— Ні намалювати, ані пером описати! Але куди там мені старому до такої молоденької вроди. Аж сльози на очах замерхтили і в горлі кістка застrella. Та вже ніяка розсудливість і ніяка сила мене не зупинить. Почуваюсь ніби той крілик під сильною гіпнозою, що впирається, а всетаки лізе у пашу удавову.

Читаю лист.

Шановний приятелю!

Дякую Вам за картку і вірю Вам на слово, що Ви не папуга, бо пишете досить вправно — це

добре, бо я шукаю орла, а не папугу. Тільки ж орли не хропуть. Якщо Ви хропите, то я не знаю до якої категорії створінь Вас віднести. Не сподівайтесь щоб я Вас усю ніч тримала за носа. У мене в гаражі для Вас місце знайдеться при потребі і там хропіть собі на всю Іванівську!

Жарти я люблю, але поважних справ жартома не вирішують. Якщо Ви поважно думаете про наші взаємини, то подайте про себе всі дані та напишіть які у Вас наміри. Не забудьте зазначити вік і чому Ви так посивіли. Між іншим, сивина мене не лякає, якщо Вам нічого не бракує фізично, якщо Ви не потвора і не лінтяй. Не пошкодуйте вислати фото — я Вам його поверну, якщо Вам жаль з ним розлучитись. Свое фото Вам висилаю таке як маю, а як хочете ефективнішого, то купіть собі порнографічний журнал. Не гнівайтесь — відповіла у Вашому стилі.

З пошаною ...

Ну ж вона й гостра! — подумав я. — не пише, а шаблюкою рубає! Видно досвідчена і на хвоста собі не дасть наступити. Але що буде — те й буде, а відступати я вже не буду! Пишу знову.

Після зливи компліментів і запевнень, що без неї мені вже життя не міле, я почав ближче до справи:

Дякую Вам, дорогенька мріє моя, що Ви приобіцяли примістити мене бодай у гаражі. Не знаю, чи я хропу, бо як я сплю — сам себе нечу, а пораду Вам дав на всякий випадок — кажуть, що те помогає. Але Ви не мусите всю ніч тримати мене за носа — я не вимогливий — можете тримати за що Вам зручніше. За мою фізику не турбуйтесь — усе на своїм місці і належно функціонує, за винятком двох кутніх зубів, які мені німці вирвали, але я на кутні не сміюся і Ви мені в рот заглядати не мусите.

Вибачте за жартівливий тон моїх листів. Я цілком з Вами погоджуєсь, що поважних речей жартома не вирішують, але до важливих рішень ми ще не дійшли, бо ж ми ще навіть не приглянулись одне до одного зблизька. Надіюсь, що така нагода прийде незабаром (я вже пакуюся!), а до

того хочу Вам зaimпонувати своїми жартами. Ви ж любите гумор, то чого ж Ви пір'ячко настовбурчуєте? На те ще матимете досить часу в майбутньому, якщо з'явите бажання пов'язати свою долю з моєю. А я у відповідь Вам співатиму "Ой лукава вражна жінка..."

Я й забув Вам сказати, що я співаю, як добрячий Судак. Куди там бідному Карасикові!

Маю маленьку проблему з фотографіями — щойно здав фільм; отже, ще не готові і не знаємо що з них вийде. Маю ось одну з заплющеними очима, яку й висилаю, щоб Ви переконались, що я, хоч і не орел, але й не те створіння, що Ви мали на увазі. На жаль, на цій фотографії бракує ніг, але запевняю Вас ще раз, що маю обидві ноги назад п'ятами. Зрештою, я ось маю ще один знімок з ногами, але без голови (фотограф-аматор відтяг голову). Висилаю і цей. На випадок обличчя мое Вам не сподобається, то може хоч ноги мої до серця Вам припадуть. Моя мама їх розціловувала, як був я маленький, бо були мої ніжки маленькі та пухнатенькі, з ямочками біля кожного пальчика.

Вибачте, якщо я забув щось написати, але при зустрічі все виясниться. Як тільки одержу від Вас позитивну відповідь — відразу вирушу в дорогу.

Ваш покірний слуга ...

Минув цілий місяць, а відповіді нема. Невже лист десь запропастився? Пишу ще один, укладаю свій найкращий свіжий знімок і висилаю реєстром.

Через два тижні прийшла довгожданна відповідь. Розкриваю, а там ні словечка, лише мої три фотографії.

Якщо Ви не знаєте, як я почиваюся, то шкода ї слів на вияснення, бо Ви ніколи того не зрозумієте. Скажу лиш, що оце дивлюся й дивлюся на її фотографію та ковтаю сльози і не знаю, що з нею зробити.

НЕ ЗАБУДЬТЕ ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ СВОЄЧАСНО!

FOR COURTEOUS FRIENDLY SERVICE

ВВІЧЛИВА І СПРИЯТЛИВА ОБСЛУГА

PHONE: 763-7333

ЗВЕРТАЙТЕСЯ З ДОВІРЯМ
ДО КОММЮНІТИ ТРАСТ
У ВСІХ ФІНАНСОВИХ
І БАНКОВИХ ПОТРЕБАХ

COMMUNITY TRUST

2271 BLOOR STREET WEST, TORONTO, ONTARIO, M6S 1P1

ЛІСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

ДО ОРГАНІЗАЦІЙ АМЕРИКИ І КАНАДИ

Ми, українці — бразилійці звертаємося до Вас, і просимо вияснити як це сталося, що кілька бідних родин українців-бразилійців купили землю на сплати в Отців Василіян? Вплата є: 40 мішків чорної квасолі, а виплачувати треба п'ять років. Коли чорна квасоля, яку продають отці Василіяни, не вродить, фармер не може платити борг і тратить землю. Чому купили тільки 23 гектари землі, земля тут дуже дешева. Чому тисячі долярів є заховані в банку і є власністю Отців Василіян?

Просимо відповісти на сторінках „СВОБОДИ“ і інших часописів чи українці Америки і Канади збирали доляри для найбідніших в Бразилії, чи на найбагатших Отців Василіян, яким ці гроші вручив пан Ценкі з Америки. Адже від такої допомоги багато українців з кольоній відмовились... і з сльозами на очах вернулись в свої бідні поселення. Як це могло статися, що земельний комітет мовчить... ЗУДК з Америки мовчить... Канада, те саме. Чи це є змова, чи інтерес, чи поділились грішми збираними для бідних? Це є гірка правда, нам прикро про це писати, але така справа має вийти на сторінки преси, про це мовчати неможливо. Як знаєте, ми є тут бідні, у нас є багато свідомих українців, але немає змоги діяти так, як ви там. Нам потрібна допомога, школам, організаціям, окремим родинам, які мають здібних дітей, які працюють на полі, замість того, щоби вчитись. Як нам болить несправедливість, де 77,000 долярів допомоги зникли без жодного повідомлення, положені на конто Отців Василіян. Адже, посолості ОТЦІВ є міліонерські, а з національної точки зору, це є латинізуючі чинники, поборювачі всього національного.

„Українці Бразилії“

Ми були, є і будемо проти всяких анонімних писань. Цей анонімний лист ми надрукували тільки тому, щоб читачам були зрозуміліші листи подані нижче — Ред.

ПРО ЗЕМЕЛЬНИЙ КОМІТЕТ В ПРУДЕНТОПОЛІСІ — БРАЗИЛІЯ

Українсько-Бразилійська Центральна Ропрезентація подає до відома всім допомоговим установам і жертвовавцям, які зложили свої пожертви на підтримку закупу землі для потребуючих родин у Бразилії що:

Земельний Комітет Прудентополя є легально зорганізований і підтверджений бразилійським урядом. Його Головою є отець Петро Бальцар ЧСВВ., а членами визначні мирянини прудентопільської громади. Вони рішують про закуп і — роздачу землі для безземельних. До сьогоднішнього дня завдяки старанням ЗУДАК-у ввійшло на конто Земельного Комітету 86 тисяч доларів, а рівно ж 17,673 тисячі доларів від — різних особистих жертвовавців. За цю суму закупле-

но, в різних прудентопільських околицях 693 гектарів землі, цебто 1.712 акрів. Земельний Комітет робить контракт з хліборобом, на сплату землі на 5 чи більше років, після чого хлібороб стається власником землі. Ця сплата є згідно з умовою зі ЗУДАК-ом і Українсько-Бразилійська Центральна Ропрезентація уважає потрібні і важливі ці сплати для продовження проекту.

Умови сплати не є затяжкі для хлібороба, а радше відповідальністю і заохотою до господарки. Тим більше, що сплати можуть бути також у формі земельних продуктів, головно фасолею, яку вирощують на велику скалю. Потвердженням цього є факт, що цією дорогою ввійшло до каси 6,437 тисяч доларів на конто сплат, які також склеровано на закуп землі.

ХЛІБОРОБОВІ Є ЗАСТЕРЕЖЕНО ПРАВО ЗЕМЛІ ЧЕРЕЗ КОНТРАКТ. Якщо врожай не до пише з причин незалежних від хлібороба, його звільниться на той рік. Земельний Комітет не має ніякого наміру відбирати землю, а навпаки, контроляє є якраз для того, щоб хлібороб мав почуття обов'язку.

ЗАЯВЛЯЄМО ЩО ГРОШІ ЧИ ПРОДУКТИ НІКОЛИ НЕ ІШЛИ НА КОНТО ОТЦІВ ВАСИЛІЯН. ЗЕМЕЛЬНИЙ КОМІТЕТ ЗАВЖДИ МАВ, МАЄ, І МАТИМЕ ПОВНУ КОНТРОЛЮ ЦЬОГО КОНТА.

Українсько-Бразилійська
Центральна Ропрезентація

ДО УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ ТА ВЛАДИК УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ І ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ.

„Земельний проект“, що успішно розвивається у Бразилії частинно загрожений лявіною анонімних пасквілів...

В залученні пересилаємо для Вашої інформації копії цих „летючок“. Це наразі лише матеріяли для „Вістей з України“...

Це, мабуть, без прецеденсу в історії українського громадського життя, щоб якесь темна група невідповідальних людей, прикриваючись анонімами та ще підшиваючись під УАПЦ та вживаючи стилю, який не лицює жадній людині... видумувала всякі можливі закиди, грозила доносами до бразилійської та американської влади проти ЗУДАК-у, що в найкращій вірі вже понад 40 років веде допомогову діяльність...

Мабуть лише з заздрості та з нехристиянської ненависті накидаються ці анонімі на священиків Чину СВВ, що приїхали до Бразилії в 1895 році та в найтяжких умовах працюють для добра своєго народу... Також працює на терені Парани 562 Сестри — це новітні героїні, що трудяться по лісах, серед маленьких колоній для добра нашого бідного народу.

А може ті автори анонімів мали б відвагу відкрити чоло та сказати, що вони дотепер зробили для своєго меншого брата? Та ж вони на еміграції вже майже 40 років! Чому вони не започаткували земель-

ного проекту? А може б мали відвагу сказати, — скільки вони дотепер зложили пожертв на започаткований земельний проект?

Вони з укриття підносять закиди відносно цього проекту: Перший, на їхню думку найважніший — чому Комітет не роздає землі безоплатно (мабуть, не забули большевицьке гасло — „земля без викупу!“). А я маю відвагу признатись, що будучи сином малоzemельного селянина знаю, ще май бл. п. батько, взірцевий господар, все мріяв, що б здобути землі, але не мав можливості... Але я також знаю з довголітньої життєвої практики, що людина коли щось дістане безоплатно, не буде того шанувати! В США, коли ми приїхали, було на велфер около 2 мільйони, а тепер понад 20 мільйонів, а коли зачали продавати хати без вплати, то тепер кілька мільйонів порожніх хат, у самій Філадельфії понад 50.000, в тому моїх шість!!! Коли б Комітет роздавав землю безоплатно, то новий „власник“ міг би взагалі не упраляти землі, винайняти другому, прокурити, пропити, продати або замінити! А це був би початок кінця такого „земельного проекту“. Прошу, панове анонімі, збирайте свої гроші та роздавайте задармо, а я вложив около 10.000 дол. за працьованих грошей, а ЗУДАК понад 20.000 дол. і Комітет, зложений з 18-ти найкращих громадян представників організацій та обох Церков працює дуже інтенсивно і справедливо та вже поселив около 90 родин, в тому около 10 православних (скількість православних в Бразилії є 10-15%, а зложені жертви від православних, може, доходять до 5% — не звертаємо на це увагу!) І це другий закид проти цього проекту, а решта — це просто обмова та шантаж...

Я ціле життя працюю та призначив все майно для допомоги біжнім і тому закиди анонімів зовсім мене не доторкають. Дай їм Боже ліпший розум!

Микола Ценко

Просимо українське суспільство не звертати уваги на будь-які анонімні листи чи закиди на отців Василіян або на ЗУДАК. Одиниці що це роблять не є зацікавлені в піддергці цього земельного проекту. Лише позитивна критика може скріпити і удосконалити проект і працю Земельного Комітету.

Українсько-Бразилійська Центральна Репрезентація просить шановних Добродіїв, які за старанням ЗУДАК-у чи особисто підтримали і надалі бажають підтримувати цей проект, бути певними, що це закуплення землі улегшило життя для 78-ох безземельних родин, які сьогодні мають можливість розвивати свою господарку. В нинішніх обставинах щоб купити цю землю, було б потрібно 140 до 150 тисяч долярів. Хто на цім заробив, це наш хлібороб. Вся вищезгадана земля вже є роздана селянам. Якщо б були якісь питання про цю справу то просимо звернутися до Земельного Комітету в Прудентополіс: "COMITE SOCIAL DO FUNDO AGRÁRIO — CAIXA POSTAL 2 CEP '84.400 PRUDENTÓPOLIS PR BRASIL".

УКРАЇНСЬКО-БРАЗІЛІЙСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ МАЄ НАДІЮ, ЩО УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ДАЛІ БРАТИМЕ ПІД УВАГУ ЦЕЙ КОРИСНИЙ ПРОЄКТ ДЛЯ БЕЗЗЕМЕЛЬНИХ В ТАКІЙ ДАЛЕКІЙ КРАЇНІ ПОСЕЛЕННЯ ЯК БРАЗИЛІЯ, ПОЧИН І ПІДДЕРЖКУ ЗАВДЯЧУЄМО ЗУДАК-ові ВЖЕ ПРОДОВЖ

ТРЬОХ РОКІВ. ВСІМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ НАША ПОДЯКА, ЗАПЕВНЕНЯМ, ДОБРОГО ДІЛА.

Куритиба, 15-го листопада 1987 р.

В імені Управи Українсько-Бразилійської Центральної Репрезентації:
Афонсо Антонюк, Голова
Нестор Кутинський, Секретар
Доротей Гавдида, Секретар.

Вельмишанові Пані і Панове!

У Вашому журналі „Нові Дні“ за вересень 1987 року Ви подали замітку „СКРИПАЛІ АЛЬБЕРТО ІВАН ЛІССІЙ і СТЕПАН СКОРИК ВИСТУПЛЯТЬ РАЗОМ“. Тому, що пишете, що ця замітка є „Згідно з повідомленням Оксани Бризгун-Соколик („Український Голос“, 15-го червня 1987)“ — хочу заявити, що я писала про скрипаля Альберта Івана Лісса із Швейцарії та Степана Старика з Торонто, а не СТЕПАНА СКОРИКА, який до речі не є ані Степан, ані скрипаль. МИРОСЛАВ СКОРИК є сучасний композитор в Україні.

Засилаю Вам копію статті з „Українського Голосу“, щоб Ваші читачі переконалися, що „МОЖНА ВІРИТИ НАШИМ КОРЕСПОНДЕНТАМ“. Роблю це також і тому, щоб Ви не інтерпретували моє листа як Вам вигідно, а так, як я про це написала...

Оксана Бризгун-Соколик, Торонто

Вельмишановна Пані Бризгун-Соколик

Ваш лист ми отримали вже після того, як у листопадовому числі журналу (на 3-ій стор. обкладинки) подали спростовання, в якому просимо „маєстра Степана Старика й усіх на кого покликавшись у нотатці (а в тому числі, зрозуміло, й Вас, і „Український Голос“) вибачити за цей прикрай недогляд“. Ми не належимо до тих, що вважають себе непомильними й не лякаємося признатись до помилки та просити вибачення за неї. Тож ще раз вибачте за прикрай коректорський недогляд. А про сучасного нашого композитора Скорика друкуємо статтю Тамари Ігнатів таки в цьому числі „Нових Днів“.

Редакція

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
НАЙНОВІШИХ ЖІНОЧИХ
МОДНИХ ОДЯГІВ

DANYA

FASHION SHOPPE

2378 BLOOR STREET W.

TORONTO, ONT., M6S 1P4

Телефон: 766-4511

ГОВОРІМО ПО-УКРАЇНСЬКИ

POSTAGE PAID AT TORONTO
Second Class Mail Registration
Number 1668
if not delivered please return to:
NOVI DNI
Box 235, Etobicoke, Ont.
Canada M9C 4V3

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "НОВИХ ДНІВ"

КАНАДА

В. Стукало, Торонто (на св. пам'ять д-ра Бориса Стукала)
 Т. Хохітва, Форт Лодердейл
 М. Мотож, Лак Ла Біш
 Олена Гоменю, Вінніпег
 Р. Темертей, Монреаль
 І. Ткаченко, Торонто
 Зоя Солодуха, Оттава
 І. Ганкевич, Монреаль
 В. Гончарук, Кіченер
 Ніна Кузьменко, Лондон
 Дост. І. Дікор, Едмонтон
 О. Шнурко, Торонто

США

Осередок У.Р.Д.П., Чікаго
 І. Манченко, Порт Джирвіс
 С. Ступак, Ди Плайн
 П. Саламаха, Чікаго
 Д. Павлишин, Клівленд
 Зіна Луппо, Чікаго
 Галина Шембель, Бінгемптон
 В. Гаркуша, Кантон
 Н. Лінський, Юнгстон
 о. М. Лисенко, Гот Спрінгс
 Марія Демянович, Сомерсіт
 В. Пакуляк, Міннеаполіс

Ростислава Бровар, Мирілвіл	5.00
В. Стельмахів, Австралія	3.35
Тетяна Калініченко, Буинос Айрес (сл. пам'яті незабутнього мужа)	50.00
I. Бабій, Дії Уай, Австралія (річницю смерти 23. 3. 1984 сина Томаса, д-ра мікробіології)	50.00

НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ПРИЄДНАЛИ:

Е. Давидюк, Mississauga, Канада	1
Д. Грушецький, Рівер Гров, США	2
Н. Гречка, США	1
Зоя Солодуха, Оттава, Канада	1

Щире спасибі всім за допомогу й пожертві.

Редакція і адміністрація

АСТРОНАВТИ З КОСМОСУ

(Закінч. із стор. 27)

згадує тільки про те, що в 365 році життя Еноха вже не було, бо Бог взяв його із собою.

Один старинний текст дає дуже детальний опис вичалу цього космічного корабля: "На право від Еноха летіли іскри вогню, на ліво горів полум'яний смолоскип, а корабель з усіх сторін був оточений буревійним виром, вітром та громами". Цьому описові кілька тисяч років, але сучасний читач, читаючи, має враження, що це опис вичалу модерної ракети.

ГЕНЕЗА РАЮ

"Генезис" (6-2) згадує також про те, що сини Адама побачили дочек людей, які мали чорні обличчя, та взяли собі їх за свої жінки. Це становить безсумнівний доказ про те, що люди існували вже на землі перед приїздом Адама і Єви і, що це були люди кам'яної доби. Легенда про Рай створилася тому, що коли Адам приїхав на Землю, ін привіз із собою зразки овочевих дерев, які для людей були чимсь новим і непонятним.

Останні знахідки археологів Ізраїля вказують на те, що виноград та оливки культивовано на Близькім Сході 6,000 років тому, цебто приблизно в тому часі, коли Адам приїхав на Землю.

Ерих фон Денікен по прочитанні книжки д-ра Гінзберга, сказав, що він зробив свої власні досліди стародавніх текстів та цитуваних Гінсбургом джерел та прийшов до тих самих висновків, що Адам і Єва були астронавтами з іншого світу, які причалили на Землю в космічному кораблі.

У Видавництві "Нові дні" вже можна набути книги

Гелія Снегірьова

"НАБОЇ ДЛЯ РОЗСТРІЛУ ТА ІНШІ ТВОРИ"

Книга в твердій оправі, має 492 сторінки й багато ілюстрацій. Ціна книги з пересилкою в Канаді 20 кан. долярів, в інших країнах — 20 amer. дол. Замовляйте книгу Г. Снегірьова не гаючись.

Також маємо ще кілька примірників книжки Петра Волиняка

"ПОГОВОРIMO ВІДВЕРТО"

Ця велика, ілюстрована 680-сторінкова книга в твердій оправі коштує тільки 12.75 дол. Замовляйте у Вид-ві "Нові дні".